

PROVINCIE FLEVOLAND

Sociale Agenda Flevoland 2026-2031

Inhoud

Voorwoord.....	4
Deel 1: Visie & Uitgangspunten.....	5
Inleiding	6
Leeswijzer.....	6
Uitgangspunten.....	7
Visie op de vitale samenleving.....	7
Relatie met Omgevingsvisie Flevoland 2050, Blik op de Toekomst.....	7
Brede welvaart als kompas.....	7
Aandacht voor regionale verscheidenheid en doelgroepen.....	9
In netwerken voortbouwen op het huidige beleid.....	10
Provinciale rol bij sociaal-maatschappelijke uitdagingen.....	10
Monitoring.....	11
Deel 2: Sociaal-maatschappelijke uitdagingen.....	12
Thema 1: Gezondheid en Welzijn.....	13
Sociaal-maatschappelijke uitdagingen Gezondheid en Welzijn.....	14
De groep oudere inwoners groeit sterk	14
De ervaren gezondheid is lager in stedelijke gemeenten en de gezondheidsuitdagingen verschillen tussen jongeren en ouderen.....	14
Ongelijke toegang tot huisarts, apotheek en ziekenhuis door verschillen in beschikbaarheid en afstand.....	15
Zorgen over toenemende zorgvraag en groeiend personeelstekort.....	16
Druk op mantelzorg neemt toe.....	16
Landelijke systeemverandering doorvertalen naar de drie subregio's.....	16
Meer focus op preventie en positieve gezondheid nodig.....	17
Thema 2: Sociale Cohesie.....	18
Sociaal-maatschappelijke uitdagingen Sociale Cohesie.....	19
Verbinding met elkaar en met de omgeving onder druk.....	19
Beperkte mate van verbinding met het verhaal van Flevoland.....	20
Gebrek aan ontmoetingsplekken.....	20
Druk op vrijwilligers en verenigingsleven.....	21
Inwonersinitiatieven lopen tegen barrières aan.....	22

Thema 3: Fijne Leefomgeving.....	23
Sociaal-maatschappelijk uitdagingen Fijne Leefomgeving.....	24
Gezonde leefomgeving vraagt aandacht.....	24
Veilige leefomgeving onder druk.....	25
Woningvoorraad (nog) niet voldoende passend en toekomstbestendig.....	26
Druk op voorzieningen voor vrije tijd neemt toe.....	27
Doorontwikkeling en groei van voorzieningen voor (openbaar) vervoer is nodig	27
Fijne werkomgeving in ontwikkeling.....	28
Bij (her)inrichting van wijken is een meer integrale blik op fijn wonen nodig	28
Thema 4: Participatie en Inclusie.....	29
Sociaal-maatschappelijke uitdagingen Participatie en Inclusief.....	29
Discriminatie en kansenongelijkheid	29
Ongelijke ontwikkelkansen (leren en ontwikkelen).....	30
Beperkte inwoners- en overheidsparticipatie.....	30
Afstand en laag vertrouwen tussen inwoners en de provincie.....	31
Deel 3: Uitvoeringsagenda 2026-2027.....	32
Inleiding.....	33
Activiteit 1. Aanjagen van groei in balans.....	33
Wat gaan we doen?.....	33
Activiteit 2. Brede welvaart verankeren in ruimtelijke keuzes.....	34
Wat gaan we doen?.....	35
Activiteit 3. Toenemende zorgdruk gezamenlijk aanpakken.....	35
Wat gaan we doen?.....	36
Activiteit 4. Werken aan de sociale basis.....	36
Wat gaan we doen?.....	36
Activiteit 5. Stimuleren dat iedereen kan meedoen.....	37
Wat gaan we doen?.....	37
Budget.....	37
Bijlage 1: Input vanuit Inwonerbijeenkomsten.....	38
Gezondheid en welzijn.....	39
Sociale cohesie.....	39
Prettige leefomgeving.....	39
Participatie en inclusie.....	39
Bijlage 2: Provinciale belangen.....	40
Bijlage 3: Illustratie van de vier thema's en hun sociaal-maatschappelijke uitdagingen.....	42
Colofon.....	44

Voorwoord

Flevoland is een jonge provincie die blijft groeien. De komende jaren bouwen we verder aan woningen, voorzieningen en werkgelegenheid. Maar onze ambitie gaat verder dan groei alleen. We bouwen aan een samenleving waarin het voor iedereen goed leven is. Provinciale Staten hebben gevraagd om een Sociale Agenda die richting geeft aan onze ambities voor een vitale samenleving. Een vitale samenleving gaat niet alleen over werken en wonen, maar juist ook naar wat mensen nodig hebben om gezond, verbonden en kansrijk te kunnen leven. Brede welvaart vormt daarbij ons kompas. Het gaat om de kwaliteit van leven hier en nu, en om wat we doorgeven aan volgende generaties.

De opgaven zijn helder en ook stevig. We zien dat de zorgvraag toeneemt door vergrijzing, terwijl personeel schaars is. We merken dat niet iedereen gelijke kansen heeft om mee te doen. En we weten dat verbondenheid tussen inwoners niet vanzelf ontstaat in een snelgroeiende provincie als de onze. Tegelijkertijd biedt die groei juist kansen om het beter te doen. Om vanaf het begin te werken aan sterke gemeenschappen, toegankelijke voorzieningen en een leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeten en meedoen.

De provincie pakt hierin niet alles zelf op. Dat kan ook niet en dat willen we ook niet. Gemeenten, maatschappelijke organisaties en inwoners spelen een cruciale rol. Onze inzet is om aan te jagen, te verbinden en te ondersteunen. We stellen onszelf de vraag: waar kunnen wij helpen om beweging te versterken?

Met deze Sociale Agenda werken we gericht aan vijf activiteiten. Van groei in balans tot het versterken van de sociale basis en het bevorderen van gelijke kansen. Dat doen we samen met onze partners en met inwoners, want een vitale samenleving maak je met elkaar.

Ik ben dankbaar voor de inbreng van de vele Flevolandse en organisaties die hebben meegedacht bij het opstellen van deze agenda. Hun ervaringen en ideeën vormen de basis van wat hier ligt. Dat geeft vertrouwen voor de uitvoering.

Deze Sociale Agenda is daarmee geen eindpunt, maar een begin. Een uitnodiging om samen te blijven bouwen aan een Flevoland waarin iedereen kan meedoen en zich thuis kan voelen.

Namens het College van Gedeputeerde Staten,

Sjaak Simonse
Gedeputeerde Vitale Samenleving

Sociale Agenda Flevoland

Deel 1: Visie & Uitgangspunten

Inleiding

In 2026 viert de provincie Flevoland haar 40-jarig bestaan. De geschiedenis van het gebied gaat echter veel verder terug: al zo'n 90 jaar geleden begon de inpoldering. Urk bestond toen zelfs al ongeveer 1.000 jaar. In de afgelopen decennia is Flevoland uitgegroeid van een gebied met enkele duizenden inwoners tot een provincie met ruim 460.000 inwoners. Het merendeel van de inwoners is elders geboren. Daardoor is het sociale weefsel, alles wat mensen met elkaar verbindt, nog minder sterk ontwikkeld dan in andere provincies.

De komende jaren blijft Flevoland sterk groeien. In de ontwerp Omgevingsvisie hebben we opgenomen dat tot 2050 circa 100.000 extra woningen gerealiseerd, bovenop de huidige circa 190.000. Daarmee groeit de bevolking naar verwachting naar 650.000 tot 700.000 inwoners: een relatieve groei van ongeveer 50%, aanzienlijk hoger dan in andere provincies. Deze groei brengt een grote opgave met zich mee. Hoe zorgen we ervoor dat Flevoland een provincie is waar je fijn kunt wonen, werken en recreëren? Dat vraagt om een goede balans tussen woningbouw, werkgelegenheid, voorzieningen (zoals onderwijs, zorg, sport en cultuur) en bereikbaarheid. We streven naar een provincie waar je binding mee hebt, waar het fijn leven is en je je uitgenodigd voelt om jezelf te ontplooien en een gelukkig leven te leiden.

Een sterke groei biedt ook kansen om het meteen goed, toekomstbestendig te doen en om bij te sturen waar we uit balans raken. Met de huidige woningnood is het belangrijk om de komende jaren veel woningen te bouwen. Tegelijkertijd hanteren we het motto: "We bouwen geen huizen, maar we bouwen een (vitale) samenleving." Bij deze ambitie past dat we op een integrale manier naar de kwaliteit van leven en de leefomgeving kijken. Het concept van brede welvaart helpt ons daarbij. Brede welvaart kijkt naar alle aspecten die mensen waardevol vinden in hun leven; denk aan inkomen en werk, gezondheid, wonen en veiligheid. Brede welvaart vormt dan ook een belangrijk uitgangspunt van de Sociale Agenda.

Om bij te dragen aan deze vitale samenleving hebben we, op initiatief van Provinciale Staten, de Sociale Agenda opgesteld. Deze agenda is het resultaat van een documentanalyse en gesprekken met inwoners, gemeenten en maatschappelijke organisaties. We hebben geïnventariseerd welke sociaal-maatschappelijke uitdagingen er zijn in Flevoland en op welke wijze de provincie een rol zou kunnen spelen vanuit wettelijke taken en autonoom beleid. Voor sociaal-maatschappelijke uitdagingen geldt dat het primaat veelal bij gemeenten en maatschappelijke organisaties ligt. Maar de opgaven zijn zo omvangrijk dat de provincie niet aan de zijlijn wil blijven staan, waarbij we niet de rol van anderen overnemen, maar de vraag stellen: "Waar kunnen wij bij helpen?"

We kiezen er in de Sociale Agenda voor om onze opgaven, doelen en inzet te clusteren rond vier thema's:

- Gezondheid en welzijn
- Sociale cohesie
- Fijne leefomgeving
- Participatie en inclusie

Deze thema's zijn gebaseerd op een inventarisatie bij gemeenten, partners en andere provincies. De thema's hangen sterk met elkaar samen en dragen samen bij aan een vitale samenleving. Omdat ze niet los te zien zijn van andere beleidsterreinen waar de provincie op inzet, kijken we vanuit de Sociale Agenda, waar van toepassing, ook naar de samenhang met andere beleidsterreinen zoals wonen, onderwijs, sport, publieke mobiliteit, economie, cultuur, natuur, recreatie en toerisme.

Leeswijzer

De Sociale Agenda is opgebouwd uit drie delen. Het eerste deel bevat onze visie op de vitale samenleving, schetst de uitgangspunten van deze agenda en beschrijft de provinciale rolname. In het tweede deel is voor elk van de vier gekozen thema's (Gezondheid en welzijn, Sociale cohesie, Fijne leefomgeving en Participatie en inclusie) beschreven welke sociaal-maatschappelijke uitdagingen we in Flevoland zien. Dit is het resultaat van gesprekken met expertiseteams van de provincie Flevoland, gemeenten,

maatschappelijke organisaties en netwerkpartners. De citaten die zijn toegevoegd, zijn afkomstig uit de Inwonerbijeenkomsten (zie ook Bijlage 1). In het derde deel staat de Uitvoeringsagenda 2026-2027 centraal. We geven aan met welke vijf activiteiten uit de Sociale Agenda we in deze periode willen starten. Deze activiteiten zijn geselecteerd op basis van de inventarisatie van sociaal-maatschappelijke uitdagingen en onze geambieerde inzet, zoals uitgebreid beschreven in het tweede deel van de Sociale Agenda.

Uitgangspunten

De Sociale Agenda is opgesteld in een context van bestaande kaders, functionerende netwerken en door Provinciale Staten meegegeven verwachtingen en kaders. Dit geheel aan uitgangspunten wordt in deze paragraaf beschreven. Daarnaast beschrijven we welke provinciale rolname bij sociaal-maatschappelijke opgaven wij voor ogen hebben. Afsluitend gaan we kort in op de monitoring van de uitvoering van de Sociale Agenda.

Visie op de vitale samenleving

In januari 2026 hebben Provinciale Staten de visie op de vitale samenleving vastgesteld. Deze visie vormt het kader van de Sociale Agenda en luidt als volgt:¹

Flevoland is een provincie waar het fijn wonen, werken en recreëren is, in een gezonde, veilige en evenwichtige leefomgeving die zowel mens als natuur respecteert. De nabijheid en toegankelijkheid van voorzieningen is onlosmakelijk verbonden aan deze leefomgeving. Voorzieningen zoals onderwijs, zorg en cultuur zijn toegankelijk en vormen een belangrijk fundament onder een sterke samenleving. Naast goed bereikbare voorzieningen is ook werk essentieel. Werk is niet alleen van financieel-economisch belang voor onze inwoners, maar draagt ook bij aan een betekenisvol leven en het actief deelnemen aan de samenleving.

De Flevolandse samenleving is veerkrachtig, sociaal verbonden en gericht op samenleven.

Gemeenschapszin, betrokkenheid en ruimte voor zingeving maken dat iedereen zich gezien voelt en kan bijdragen. Om sociale cohesie en welzijn te versterken, zetten we in op onder andere recreatie, cultuur en sport om ontmoeting en verbondenheid te faciliteren. Belangrijk is dat iedereen in Flevoland zichzelf kan zijn. Iedereen telt mee en kan meedoen in de samenleving. We hebben oog voor de veranderende demografische ontwikkelingen en spelen actief in op de behoeften van de groeiende en vergrijzende bevolking. We stimuleren zelfontplooiing, zodat iedereen zijn of haar talenten kan inzetten en blijven groeien – in elke levensfase. De samenleving staat als eerste aan de lat om naar elkaar om te zien en we helpen waar nodig om dat mogelijk te maken. Daar waar onze inwoners niet meer mee kunnen doen, dient de overheid als vangnet voor kwetsbare groepen. Zo bouwen we een aan vitale samenleving met en voor onze huidige en toekomstige inwoners.

Relatie met Omgevingsvisie Flevoland 2050, Blik op de Toekomst

Onze Omgevingsvisie zet in op Flevoland in balans. Deze balans geldt ook voor de sociale aspecten. De Omgevingsvisie wordt uitgewerkt in integrale Omgevingsprogramma's en de Sociale Agenda is hier een bouwsteen voor. In de Omgevingsvisie hebben we onze 'provinciale belangen'² benoemd, die aangeven waar de provincie over gaat of over wil gaan. In de thematische hoofdstukken (Deel 2) is aangegeven welke provinciale belangen raken aan de vier thema's van deze Sociale Agenda.

Brede welvaart als kompas

De uitdaging voor Flevoland is om vanuit provinciaal perspectief te sturen op een samenhangende ontwikkeling. We kijken daarin breed naar de effecten op de samenleving en op de gezondheid en het welzijn van inwoners vanuit een perspectief op de brede

¹ Provincie Flevoland (2025). Startnotitie Sociale Agenda

² Een provinciaal belang is gelegen in een (wettelijke) taak, in een bevoegdheid van de provincie of in beleidsuitspraken in de provinciale omgevingsvisie. De inzet van de instrumenten van de Omgevingswet voor de uitvoering van de omgevingsvisie moet de provincie motiveren met een provinciaal belang.

welvaart. Brede welvaart vormt de rode draad van deze Sociale Agenda.

Brede welvaart is een integrale benadering van welzijn en gaat over alles wat mensen van waarde vinden. Dat is meer dan alleen materiële welvaart. Het gaat ook om gezondheid, onderwijs, een veilige en fijne leefomgeving, een schoon milieu, sociale verbondenheid en gelijke kansen voor persoonlijke ontwikkeling. De provincie Flevoland volgt in de basis de definitie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS):³

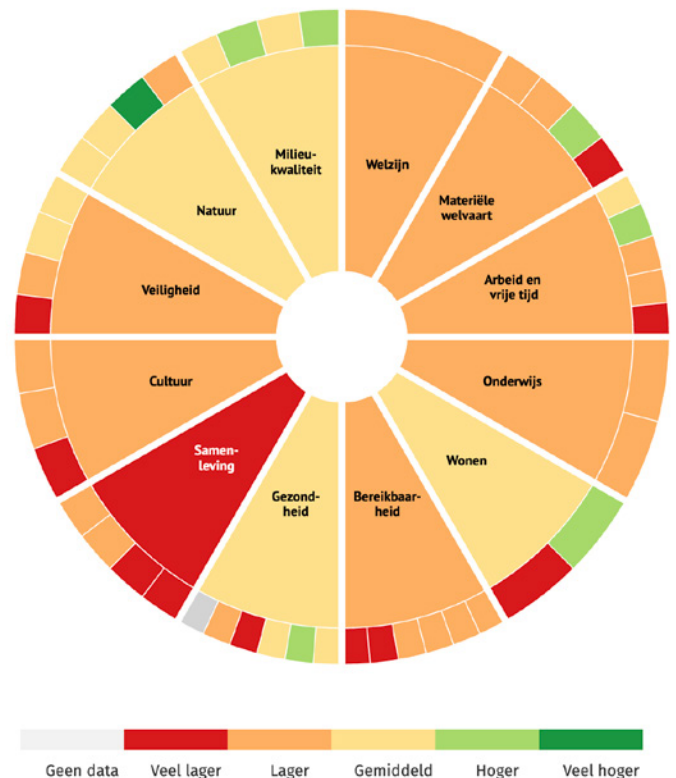
Brede welvaart gaat over de kwaliteit van leven 'hier en nu' en in hoeverre deze ten koste gaat van brede welvaart voor toekomstige generaties of mensen elders in de wereld.

Het begrip brede welvaart kijkt naar de huidige kwaliteit van leven in Flevoland en houdt tegelijkertijd rekening met de gevolgen voor de kwaliteit van leven van toekomstige generaties en mensen in andere regio's. Het gaat dus niet alleen om hier en nu, maar ook om later en elders.

Juist in de provincie Flevoland is dat van groot belang, omdat we met de voorgenomen groei in woningen met ongeveer 50% gaan groeien richting 2050. We moeten er alert op zijn dat we met deze sterke groei als samenleving in balans blijven of de groei gebruiken om disbalans te verminderen. We hanteren brede welvaart dan ook als kompas voor de Sociale Agenda en zullen steeds blijven monitoren hoe we ervoor staan en dit ook met partners en inwoners bespreken. Het verzamelen en delen van kennis wordt door alle partners als een belangrijke rol van de provincie benoemd.

De Monitor Brede Welvaart⁴ in Flevoland (figuur 1) is een signaleringsinstrument dat inzicht geeft in de kwaliteit van leven hier en nu.

Flevoland vergeleken met gemiddelde van provincies

Figuur 1 Monitor Brede Welvaart Flevoland
(www.feitelijkflevoland.nl), peildatum december 2025

De monitor combineert objectieve cijfers met cijfers over hoe inwoners die kwaliteit van leven ervaren. Dit helpt ons om inzicht te krijgen in hoe het is gesteld met de brede welvaart van inwoners in Flevoland. De inzichten vanuit deze monitor, de Inwonerspeiling Brede Welvaart⁵ en de Voorzieningenmonitor⁶ zijn gebruikt als input om tot de uitdagingen van deze Sociale Agenda te komen.

Het werken vanuit brede welvaart vraagt meer dan het in beeld brengen van de huidige stand van zaken. Brede welvaart helpt ook om de betekenis van ruimtelijke ontwikkelingen te beoordelen. Omdat sociale aspecten (nog) niet zijn verankerd in het ruimtelijk afwegingskader is in een motie gevraagd om vitale samenleving op te nemen als toetsingscriterium

3 www.cbs.nl

4 Provincie Flevoland (z.d.). Monitor brede welvaart. <https://feitelijkflevoland.nl/content/monitor-brede-welvaart>

5 Provincie Flevoland (2025). Eerste Inwonerspeiling Ervaren Brede Welvaart Flevoland 2024. <https://feitelijkflevoland.nl/dashboard/images/inwonerspeiling2024.pdf>

6 Provincie Flevoland (z.d.). Voorzieningenmonitor Flevoland. https://data.flevoland.nl/voorzieningenmonitor_flevoland/

in de uitvoering van de Omgevingsvisie. We kunnen hierbij leren van eerste ervaringen van andere provincies zoals de Brede Welvaartstoets van de provincie Zuid-Holland.

De Sociale Agenda biedt ons de kans om te starten en te oefenen met deze integrale manier van werken. De eerste stap is het creëren van een gedeelde taal en cultuur en het opdoen van eerste ervaringen met werken vanuit brede welvaart binnen de uitvoering van deze Sociale Agenda. De verdere invulling willen we in de aankomende periode uitwerken.

Aandacht voor regionale verscheidenheid en doelgroepen

De Sociale Agenda is van en voor iedereen in Flevoland. De ontstaansgeschiedenis en identiteit van de Flevolandse gemeenten verschillen van elkaar. Dit heeft invloed op sociale structuren en de manier waarop maatschappelijke vraagstukken zich lokaal laten zien.

We hebben specifiek oog voor deze regionale verscheidenheid, zoals het verschil tussen landelijke en stedelijke gebieden, bij de identificatie van de uitdagingen waar de provincie voor staat. In de Sociale Agenda zijn doelen benoemd die in meerdere regio's

herkend worden. Dit betekent niet dat iedere gemeente of ieder gebied zich in alle opgaven even sterk zal herkennen, maar dat deze in algemene zin op Flevoland van toepassing zijn. Er is bewust gekozen voor een algemeen beeld dat richting geeft op provinciaal niveau. Er zijn geen activiteiten opgenomen voor gemeentespecifieke uitdagingen. Bij de uitvoering van de activiteiten houden we zorgvuldig rekening met de unieke situatie en het eigen karakter van iedere gemeente. Dat betekent dat we samen met gemeenten en andere organisaties kijken wat passend en nodig is in de lokale context. Zo blijft er ruimte voor maatwerk en sluit de uitvoering van de Sociale Agenda aan bij de lokale behoeften binnen Flevoland.

Datzelfde geldt voor verschillende doelgroepen binnen de provincie. Iedere doelgroep staat voor verschillende uitdagingen en heeft daardoor ook uiteenlopende behoeftes. Hierbij kan gedacht worden aan de extra behoefte aan (mantel)zorg voor ouderen door de sterke vergrijzing in onze provincie, de mentale uitdagingen die jongeren ervaren of de inclusie van arbeidsmigranten die zich permanent in onze provincie vestigen. Binnen deze agenda hebben we oog voor de behoeften van verschillende doelgroepen en bij de uitvoering van de Sociale Agenda staat maatwerk centraal.

In netwerken voortbouwen op het huidige beleid

We bouwen voort op en leggen verbindingen met vigerend thematisch beleid, waaronder:

- het beleidsplan Recreatie & Toerisme
- het programma 'Erfgoed van de Toekomst'
- de Cultuurnota
- de Sportnota
- het Economisch Programma en de Economische Visie
- het programma Mobiliteit en Ruimte
- de activiteiten op gebied van Vitale Samenleving, Zorg & Gezondheid

Voor alle thema's geldt dat we in netwerken samenwerken met andere overheden en organisaties. De wijze waarop en de rol die we nemen verschilt per thema en activiteit. Daarnaast benutten we onze regionale samenwerkingsverbanden Samen Maken We Flevoland, MRA (Metropool Regio Amsterdam), Regio Zwolle en EHPZ (Ermelo-Harderwijk-Putten-Zeewolde). Deze Sociale Agenda beschrijft de provinciale inzet op sociaal-maatschappelijke thema's en geeft daarmee richting aan de wijze waarop wij deze thema's in de samenwerkingsverbanden vormgeven.

Provinciale rol bij sociaal-maatschappelijke uitdagingen

De sociaal-maatschappelijke uitdagingen in Flevoland raken aan verschillende beleidsdomeinen. De provincie heeft in sommige domeinen een wettelijke taak, zoals:

- De regierol bij de evenwichtige inrichting van de fysieke leefomgeving en het bewaken van een gezonde fysieke leefomgeving.
- Het waarborgen van milieuveiligheid door regels te stellen, toezicht te houden op risicovolle activiteiten en bestuurlijke samenwerking te coördineren bij grote milieu-incidenten.
- Het bijdragen aan het in standhouden van een landelijk dekkend bibliotheken netwerk.

- Procedurele verplichtingen zoals participatie bij besluiten over de leefomgeving.
- Verantwoordelijkheden die voortvloeien uit de aankomende Wet versterking regie volkshuisvesting.

In de Grondwet is opgenomen dat provincies taken mogen oppakken wanneer zij een provinciaal belang dienen (open huishouding). Voor zover onze inzet op sociaal-maatschappelijke uitdagingen niet raakt aan wettelijke taken, wordt onze rol gekenmerkt door de vraag: 'Waar kunnen wij bij helpen?'

Wij stellen ons ondersteunend en aanvullend op bij de rollen en taken van gemeenten, maatschappelijke organisaties en inzet van inwoners. De provincie neemt niet de rol van gemeenten over. Gemeenten zijn en blijven verantwoordelijk voor het lokale sociale beleid en de uitvoering daarvan. De provincie voegt waar mogelijk waarde toe door te verbinden, te ondersteunen en richting te geven.

Binnen de Sociale Agenda kiezen we voor een nadere invulling van de rollen Stimuleren en Participeren zoals opgenomen in de Omgevingsvisie,⁷ namelijk:

- **Aanjagen:** We stimuleren en ondersteunen nieuwe en bestaande initiatieven. We brengen partijen bij elkaar en benutten waar mogelijk bestaande netwerken hiervoor. We zetten belangrijke maatschappelijke thema's op de agenda en helpen om samenwerking op gang te brengen of te versterken waar deze beweging al gaande is.
- **Kennisdelen:** We verzamelen, onderzoeken en delen kennis, data en best practices. Dit helpt gemeenten en andere partners om maatschappelijke ontwikkelingen beter te begrijpen, te leren van elkaar en geïnspireerd te worden door elkaar en ondersteunt daarmee het maken en verbeteren van beleid.
- **Financieren:** We stellen subsidies, fondsen en cofinanciering beschikbaar (of wijzen de weg naar subsidiemogelijkheden elders) voor projecten die bijdragen aan de doelen van de Sociale Agenda.

⁷ In de Omgevingsvisie kiest de provincie t.a.v. het omgevingsbeleid voor de vier rollen Reguleren, Realiseren, Stimuleren en Participeren.

Hiermee ondersteunen we de uitvoering en stimuleren we samenwerking en vernieuwing.

- **Organiseren:** We benutten onze eigen organisatie en werkwijze om de thema's uit de Sociale Agenda te bevorderen en passen onze werkwijze zo nodig aan. We zorgen dat beleid, processen en samenwerking zo zijn ingericht dat deze de gezamenlijke aanpak van sociale opgaven goed ondersteunen. Hierbij spelen Flevier en andere partners in ons netwerk een belangrijke rol.

De verschillende rollen van de provincie zijn niet strikt van elkaar gescheiden. In de praktijk lopen deze rollen vaak in elkaar over en versterken zij elkaar. Het aanjagen van initiatieven kan bijvoorbeeld samengaan met het delen van kennis of het inzetten van financiële middelen.

Welke rol de provincie vervult, verschilt per onderwerp en situatie. Dit hangt af van de maatschappelijke opgave, bestaande samenwerkingen, het netwerk en de beschikbare kennis binnen de financiële kaders die ons zijn meegegeven. De provincie kiest steeds de rol die op dat moment het meest passend is en dienend is aan het gezamenlijk oppakken van de doelen.

Monitoring

Voor het monitoren van de effecten van de uitvoering van de Sociale Agenda en de ontwikkeling van de sociaal-maatschappelijke uitdagingen sluiten we in eerste instantie aan bij onze bestaande monitoringsinstrumenten, met name de Monitor Brede Welvaart, de Inwonerspeiling Brede Welvaart en de Voorzieningenmonitor. Hiermee benutten we beschikbare informatie en plaatsen we deze in het perspectief van de activiteiten van de Sociale Agenda, om ontwikkelingen te duiden en waar nodig bij te sturen.

Deze monitoringsinstrumenten hebben op dit moment primair een signalerende functie. Aan de hand van zogenoemde outcome-indicatoren wordt zichtbaar welke ontwikkelingen zich voordoen. De bevindingen uit deze monitors zijn veelal niet direct toe te schrijven aan inspanningen van de provincie Flevoland, aangezien provinciaal beleid slechts één van de factoren is die deze ontwikkelingen beïnvloedt en effecten zich vaak pas op langere termijn manifesteren.

Op het niveau van afzonderlijke activiteiten maken we gebruik van de reguliere verantwoordingsrapportages (P&C-documenten). Via de provinciale website geven we hier nadere invulling aan door tussentijdse resultaten zichtbaar te maken en betrokken organisaties en inwoners hun ervaringen te laten delen. Ook kijken we naar doelrealisatie van anderen als het bijvoorbeeld gaat om de krapte op de woningmarkt of sportdeelname.

We gaan jaarlijks een uitvoeringsagenda opstellen. Deel 3 van deze Sociale Agenda bevat de uitvoeringsagenda voor 2026 (aanloopjaar) en 2027. In elke uitvoeringsagenda die volgt zullen we terugblikken op de resultaten die behaald zijn en bekijken we hoe we tot een passend vervolg kunnen komen. Hierbij wegen we de ontwikkeling van vraagstukken in de samenleving en adviezen van partners, experts en ervaringsdeskundigen mee.

De Sociale Agenda vormt een belangrijke bouwsteen voor de nog op te stellen Omgevingsprogramma's. In dat kader wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een samenhangend en passend monitoringssysteem, afgestemd op de doelen en inzet van deze programma's. De monitoring van de Sociale Agenda wordt hierin opgenomen.

Sociale Agenda Flevoland

Deel 2: Sociaal-maatschappelijke uitdagingen

Thema 1: Gezondheid en Welzijn

Gezondheid en welzijn vormen de basis van een vitale samenleving. Een goede gezondheid is een belangrijk onderdeel van de kwaliteit van leven: inwoners die tevreden zijn met hun gezondheid ervaren over het algemeen ook een hogere brede welvaart.⁸ We streven er naar dat alle inwoners van Flevoland zich fysiek en mentaal goed voelen, ongeacht in welke gemeente je woont of hoe oud je bent.

Vanuit onze visie op een vitale samenleving streven wij ernaar dat:

- onze inwoners zich fysiek en mentaal gezond voelen
- onze inwoners gelijkwaardig toegang hebben tot zorg en welzijnsvoorzieningen
- onze inwoners in een leefomgeving leven die gezond gedrag stimuleert
- onze inwoners bijdragen aan zorg voor elkaar

Landelijke context

Beleid gericht op 'de beweging naar voren'

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) streeft in de [Landelijke nota gezondheidsbeleid 2025-2028](#) ernaar dat de zorg en het sociaal domein de zogenoemde 'beweging naar voren' maken. VWS streeft naar een duurzame sociale basisinfrastructuur met voorzieningen die bijdragen aan gezondheid en welzijn en richt zich op nieuwe financieringsmechanismen voor preventieve maatregelen die zorgkosten besparen. Veel gezondheidsproblemen ontstaan buiten het zorgdomein en moeten daarom aangepakt worden op beleidsterreinen als wonen, werk, onderwijs, milieu, economie en mobiliteit. Gezondheid is daarmee een gedeelde verantwoordelijkheid; 'health in all policies'.

De beweging naar voren is gebaseerd op het gedachtegoed van 'positieve gezondheid'; een bredere kijk op gezondheid die meer oplevert. Het accent ligt niet op ziekte, maar op mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt. Met positieve gezondheid wil VWS de beweging van ziekte, zorg en genezen naar gezondheid en preventie maken. Dit verlaagt de kosten en personele druk in de zorg én vergroot het welzijn van Nederlanders.

Hoge uitgaven en complex wettelijk stelsel

De zorg in Nederland wordt geregeld via een complex stelsel van wetten en financieringsstromen. De Wet op de publieke gezondheid regelt de organisatie en uitvoering van de openbare gezondheidszorg met focus op preventie en gezondheidsbevordering. Daarnaast regelen verschillende andere wetten de toegang tot en kwaliteit van zorg.

In 2026 zijn de zorguitgaven door het Rijk begroot op ruim € 107 miljard (uitgaven Zorgverzekeringswet en Wet Langdurige Zorg). Daarmee is zorg één van de grootste uitgavenposten van het Rijk. Voor gemeenten zijn de kosten voor het sociaal domein hun grootste uitgavenpost. Gezamenlijk gaven de Nederlandse gemeenten in 2023 € 7,2 miljard uit aan jeugdzorg en aan WMO-zorg € 6 miljard in 2024. Provincies hebben geen formele rol in het zorgstelsel en de financiering daarvan.

Bronnen: De Staat van Volksgezondheid en Zorg (www.staatvenz.nl), Improven & Ministerie van VWS (2024), Uitgavenonderzoek jeugdzorg 2023 & 2024 en CBS.

In onze ontwerp Omgevingsvisie hebben wij ‘provinciale belangen’⁹ benoemd, die aangeven waar de provincie over gaat of over wil gaan. Het thema Gezondheid en Welzijn raakt aan een aantal provinciale belangen. Een voorbeeld daarvan is provinciaal belang 2 ‘Evenwichtige ontwikkeling van de verschillende leefregio’s in Flevoland’, maar ook de provinciale belangen 1, 3, 14, 30 en 37 raken aan het thema Gezondheid en Welzijn. In bijlage 2 is een volledige beschrijving van de provinciale belangen opgenomen.

Sociaal-maatschappelijke uitdagingen Gezondheid en Welzijn

Hieronder beschrijven we de grootste uitdagingen op het gebied van gezondheid en welzijn waarin we een rol voor de provincie Flevoland zien. Gezondheid en welzijn zijn nauw verbonden met een gezonde en groene leefomgeving. Een gezonde leefomgeving wordt besproken in hoofdstuk 3 Fijne leefomgeving.

De groep oudere inwoners groeit sterk

Landelijk is er sprake van een dubbele vergrijzing. Niet alleen neemt het aantal ouderen toe, ook het aandeel ‘oude’ ouderen (80-plussers) neemt toe. Hoewel in

Flevoland de getalsmatige bevolkingsgroei blijft zorgen voor verjonging en nieuwe aanwas, zet de dubbele vergrijzing in Flevoland versneld in. De ooit zo jonge bevolking wordt nu oud, terwijl mensen gemiddeld ook steeds ouder worden. Naar verwachting verdrievoudigt het aantal 85-plussers richting 2050.¹⁰ Door de vergrijzing neemt de vraag naar zorg en ondersteuning snel toe.

De ervaren gezondheid is lager in stedelijke gemeenten en de gezondheidsuitdagingen verschillen tussen jongeren en ouderen

Vergeleken met andere provincies gaat het qua gezondheid op dit moment in Flevoland niet uitzonderlijk goed of slecht.¹¹ De gezondheid van inwoners verschilt tussen de stedelijke en landelijke gemeenten. In de stedelijke gemeenten gaat het gemiddeld genomen iets minder goed. Inwoners in de landelijke gemeenten zijn over het algemeen vaker tevreden over zowel hun mentale als lichamelijke gezondheid, waarbij de verschillen het grootst zijn bij lichamelijke gezondheid.¹²

⁹ Een provinciaal belang is gelegen in een (wettelijke) taak, in een bevoegdheid van de provincie of in beleidsuitspraken in de provinciale omgevingsvisie. De inzet van de instrumenten van de Omgevingswet voor de uitvoering van de omgevingsvisie moet de provincie motiveren met een provinciaal belang.

¹⁰ www.ggdflevoland.nl

¹¹ CBS (2025). Regionale monitor brede welvaart

¹² Tevreden met de mentale gezondheid: 85% in Zeewolde en op Urk, 83% in Noordoostpolder, 82% in Dronten en Almere, 80% in Lelystad. Tevreden met de lichamelijke gezondheid: 81% op Urk, 78% in Zeewolde, 77% in Noordoostpolder, 76% in Dronten, 75% in Almere, 73% in Lelystad. Bron: Provincie Flevoland (2025). Inwonerspeiling.

Gelet op specifieke aspecten van lichamelijke gezondheid, valt op dat overgewicht in Flevoland relatief veel voorkomt. Vooral in Almere liggen de percentages voor overgewicht en obesitas hoog.¹³ Verder leidt de vergrijzing tot een sterke stijging van chronische aandoeningen zoals dementie, beroertes en hart- en vaatziekten. Met name dementie neemt sterk toe; Almere kent hierin de grootste groei van heel Nederland.¹⁴

Wat betreft de mentale gezondheid laten met name de jongvolwassenen een kwetsbaar beeld zien: slechts de helft van deze groep ervaart de eigen mentale gezondheid als (zeer) goed en 15% ervaart dit als (zeer) slecht.¹⁵ Het risico op ernstige mentale klachten (angststoornissen en depressie) bij volwassenen is in Flevoland als geheel vergelijkbaar met Nederland, maar ligt in Almere en Lelystad ruim twee keer zo hoog als op Urk.¹⁶

In Flevoland wordt meer eenzaamheid ervaren dan gemiddeld in Nederland, al is het verschil klein. Binnen de Flevolandse gemeenten geven de inwoners van Lelystad, Almere en Dronten het vaakst aan

eenzaamheid te ervaren. De jongere generatie in Flevoland geeft vaker aan emotioneel eenzaam te zijn dan de middelbare generatie.¹⁷

De Flevolandse steden hebben relatief veel kwetsbare inwoners waar problemen zoals lagere gezondheid en gezondheidsvaardigheden, financiële onzekerheid, schuldenproblematiek en werkloosheid zich opstapelen.¹⁸ Deze meervoudige problematiek is complex omdat het vraagt om inzet van verschillende vormen van ondersteuning.

Ongelijke toegang tot huisarts, apotheek en ziekenhuis door verschillen in beschikbaarheid en afstand

Het is belangrijk dat inwoners gelijkwaardige toegang hebben tot zorgvoorzieningen ongeacht hun achtergrond, inkomen, beperking of woonplaats. Die toegang is niet altijd vanzelfsprekend, doordat er verschillen bestaan in de beschikbaarheid en de afstand tot zorg, ook in vergelijking met de rest van Nederland.¹⁹

Flevolandse inwoners leggen langere afstanden af naar zorgvoorzieningen dan de gemiddelde Nederlander. Deze afstanden zijn het grootst voor de inwoners van de Noordoostpolder en het kleinst voor inwoners van Urk (dit wordt verklaard door de compactheid van de gemeente). De afstand naar algemene ziekenhuizen is in een aantal gemeenten groot, maar poliklinieken zijn overal in Flevoland relatief dichtbij. De beschikbaarheid van huisartsen, apotheken en ziekenhuizen is in Flevoland over het algemeen lager dan gemiddeld in Nederland. Zo heeft in Flevoland elke huisarts een verzorgingsgebied van circa 2.600 inwoners, terwijl dit in Nederland circa 2.200 is. In Almere en Zeewolde is de beschikbaarheid van huisartsen vergelijkbaar met soortgelijke Nederlandse

13 In 2024 had 32% van alle Nederlanders overgewicht en 15% obesitas. In alle Flevolandse gemeenten ligt dit hoger. In Almere respectievelijk 37% en 21%. Bron: GGD Flevoland (2025), Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen 2024 - Tabellenboek Volwassenen 2024.

14 Verwey-Jonker Instituut (2026). Bouwen aan de samenleving Flevoland – Kennisfundament

15 GGD Flevoland (2025). Tabellenboek Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2024 & www.ggdflevoland.nl

16 In Almere en Lelystad heeft respectievelijk 14% en 13% van de inwoners hoog risico op angststoornissen en depressie, in Urk is het risico op 6%. Bron GGD Flevoland (2025). Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen 2024 - Tabellenboek Volwassenen 2024

17 Emotionele eenzaamheid heeft betrekking op het gemis van een hechte, intieme band met één persoon – vaak een levenspartner.

Bronnen: Provincie Flevoland (2025). Inwonerspeiling & GGD Flevoland (2025). Tabellenboek Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2024.

18 GGD Flevoland (2025). Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen 2024 - Tabellenboek Volwassenen 2024

19 Provincie Flevoland (2025). Werkdocument, op weg naar een Sociale Agenda Flevoland 2025

gemeenten, maar in de andere Flevolandse gemeenten is het verzorgingsgebied groter. Ook het aantal inwoners per apotheek en per ziekenhuis is in Flevoland hoger dan het landelijk gemiddelde.²⁰

In Flevoland beschikken de nieuwere woonwijken niet altijd over zorgvoorzieningen in de buurt. En wijken waar het aandeel 65-plussers hoger is, zijn niet altijd de wijken waar voorzieningen als huisarts en apotheek zich bevinden, waar zorg efficiënt te organiseren is of waar de informele netwerken goed functioneren.²¹

Meer dan twee derde van de Flevolandse is tevreden over zorg in de buurt. In vergelijking met Nederland zijn inwoners van Flevoland minder tevreden over zowel de kwaliteit van de zorg in de buurt, als de afstand. In Nederland is 89% van de inwoners tevreden over de kwaliteit, in Flevoland is dit 78%. En wat betreft afstand tot zorgvoorzieningen is 87% van de Nederlanders tevreden en 80% van de Flevolandse. Inwoners in de gemeente Urk zijn het meest tevreden over zowel de afstand als de kwaliteit van zorg in de buurt. Inwoners uit Lelystad zijn het meest ontevreden.²²

Zorgen over toenemende zorgvraag en groeiend personeelstekort

Flevolandse moeten zich gezond kunnen ontwikkelen met daarbij volwaardige (ziekenhuis) zorg en welzijn voor iedereen.²³ De vraag naar zorg neemt in Flevoland sterker toe dan in Nederland. Dit komt doordat de relatief sterkere vergrijzing en groei van het aantal inwoners de vraag naar zorg en ondersteuning laat stijgen. Hoe de vraag naar zorg zich in de toekomst ontwikkelt, varieert in de provincie. Op gemeentelijk schaalniveau zien we in Almere de sterkste toename van de vraag naar zorg. In Dronten en Lelystad speelt dit meer op wijkniveau: de nieuwbouw in Dronten in de richting van het buitengebied en in Lelystad in het

zuidoosten van de stad, zullen naar verwachting leiden tot een sterke groei in de vraag naar huisartsen en apotheken.²⁴

De behoefte aan zorg en ondersteuning laat de vraag naar zorgpersoneel in Flevoland aanzienlijk toenemen. Op dit moment is al sprake van een tekort aan personeel van 3,1% en dit zal naar verwachting stijgen naar 11,8% in 2033. Voor de sectoren verpleging en thuiszorg wordt tot 2033 een stijging in de personeelsvraag verwacht van respectievelijk 74% en 43%. Huisartsenzorg en kinderopvang kennen ook een stijging, met respectievelijk 35,8% en 33%. Vanwege de groeiende zorgvraag en het stijgende personeelstekort, is een toekomstbestendige (woon- en) zorginfrastructuur cruciaal.²⁵

Druk op mantelzorg neemt toe

De groeiende groep ouderen en de daarmee gepaard gaande groeiende vraag naar zorg, gecombineerd met het groeiende tekort aan zorg- en welzijnspersoneel, zorgt ook voor extra druk op mantelzorgers. Door de veroudering van de bevolking verandert de verhouding tussen generaties: het aantal mensen dat mogelijk behoefte heeft aan (mantel)zorg stijgt en het aantal potentiële beschikbare mantelzorgers neemt fors af.²⁶ Dit mantelzorgpotentieel laat een daling zien van 17% in 2023 naar 6% in 2040.²⁷ Dit zal naar verwachting leiden tot een toename van de druk op mantelzorgers en een stijging van het aantal formele zorgvragen.

Landelijke systeemverandering doorvertalen naar de drie subregio's

De landelijke systeemverandering (zie toelichting aan het begin van dit hoofdstuk) kent een integrale aanpak door veel samenwerkende partijen, denk aan zorgaanbieders, gemeenten, zorgverzekeraars en het Rijk. In deze aanpak wordt de focus verlegd van ziekte en zorg naar gezondheid, preventie en welzijn, en van

20 Provincie Flevoland (2026). Voorzieningenmonitor

21 Provincie Flevoland (2026). Voorzieningenmonitor

22 Provincie Flevoland (2026). Voorzieningenmonitor

23 Provincie Flevoland (2025). Werkdocument, op weg naar een Sociale Agenda Flevoland 2025

24 Provincie Flevoland (2026). Voorzieningenmonitor

25 Flever (2024). De Flevolandse Arbeidsmarkt Zorg & Welzijn Prognose 2023-2033

26 GGD Flevoland. (z.d.). Positief ouder worden. <https://www.ggdflevoland.nl/professional/gemeenten/positief-ouder-worden-2/>

27 Zilveren Kruis e.a. (2023). Regiobeeld Flevoland 2023

individuele behandelingen naar het bevorderen van de gezondheid van groepen en hun leefomgeving. Op deze wijze wil men bouwen aan een duurzame sociale basis; een basis met voorzieningen die inwoners ondersteunen om een betekenisvol, zelfredzaam en vitaal leven te leiden.²⁸

Het Regioplan IZA Flevoland beschrijft hoe zorg-, welzijns- en gemeentelijke partners hiervoor samenwerken. Door drie subregio's (Almere, Midden- en Noord-Flevoland) wordt hier uitwerking aan gegeven. De provincie wil vanwege de hiervoor geschetste uitdagingen binnen haar rol en mogelijkheden een bijdrage leveren aan de systeemverandering. De provincie heeft geen primaire rol bij de totstandkoming en uitvoering van de integrale zorgafspraken, maar draagt wel bij door deel te nemen aan relevante netwerken (zoals de Verbindende Coalitie Zorgzaam Flevoland en Stuurgroep WWZ), partners te faciliteren en capaciteit beschikbaar te stellen.

“Bewoners zijn verantwoordelijk voor hun eigen gezondheid. Preventie en het aanbod aan sociale activiteiten zijn daarbij heel belangrijk.”

Meer focus op preventie en positieve gezondheid nodig

Meer inzet op preventie draagt bij aan het versterken van gezondheid en welzijn en het verminderen van de zorgvraag.²⁹ Hierbij kan gedacht worden aan het realiseren van een groene en gezonde voedselomgeving, waarin inwoners worden gemotiveerd (en ondersteund) om gezonde en duurzame voedselkeuzes te maken. Of aan de inzet op meer bewegen, bijvoorbeeld in een buitenruimte die uitnodigt tot ontspannen, bewegen en ontmoeten. Maar ook aan het uitdragen van het belang van laagdrempelige voorzieningen, ontmoeten en zorgzame gemeenschappen waardoor een verlichting van de formele ouderenzorg mogelijk is (zie volgende hoofdstukken).

Positieve gezondheid omvat een bredere kijk op gezondheid, het gaat ook over mentaal welbevinden, zingeving, meedoen en dagelijks functioneren. Meer aandacht voor mentale gezondheid is van belang omdat dit sterk samenhangt met de tevredenheid over het leven, oftewel welzijn.³⁰ Mentale gezondheid is vooral onderdeel van gemeentelijke taken, de inzet van de provincie hierop is meer indirect.

28 Ministerie van VWS e.a. (2022), Integraal Zorgakkoord (IZA); Ministerie van VWS e.a. (2025), Aanvullend Zorg- & Welzijnsakkoord (AZWA), Ministerie van e.a. (2023), Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) & Flevolandse overheden en zorgverzekeraars (2023), Regioplan IZA Flevoland

29 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2018). Nationaal Preventieakkoord: Naar een gezonder Nederland.

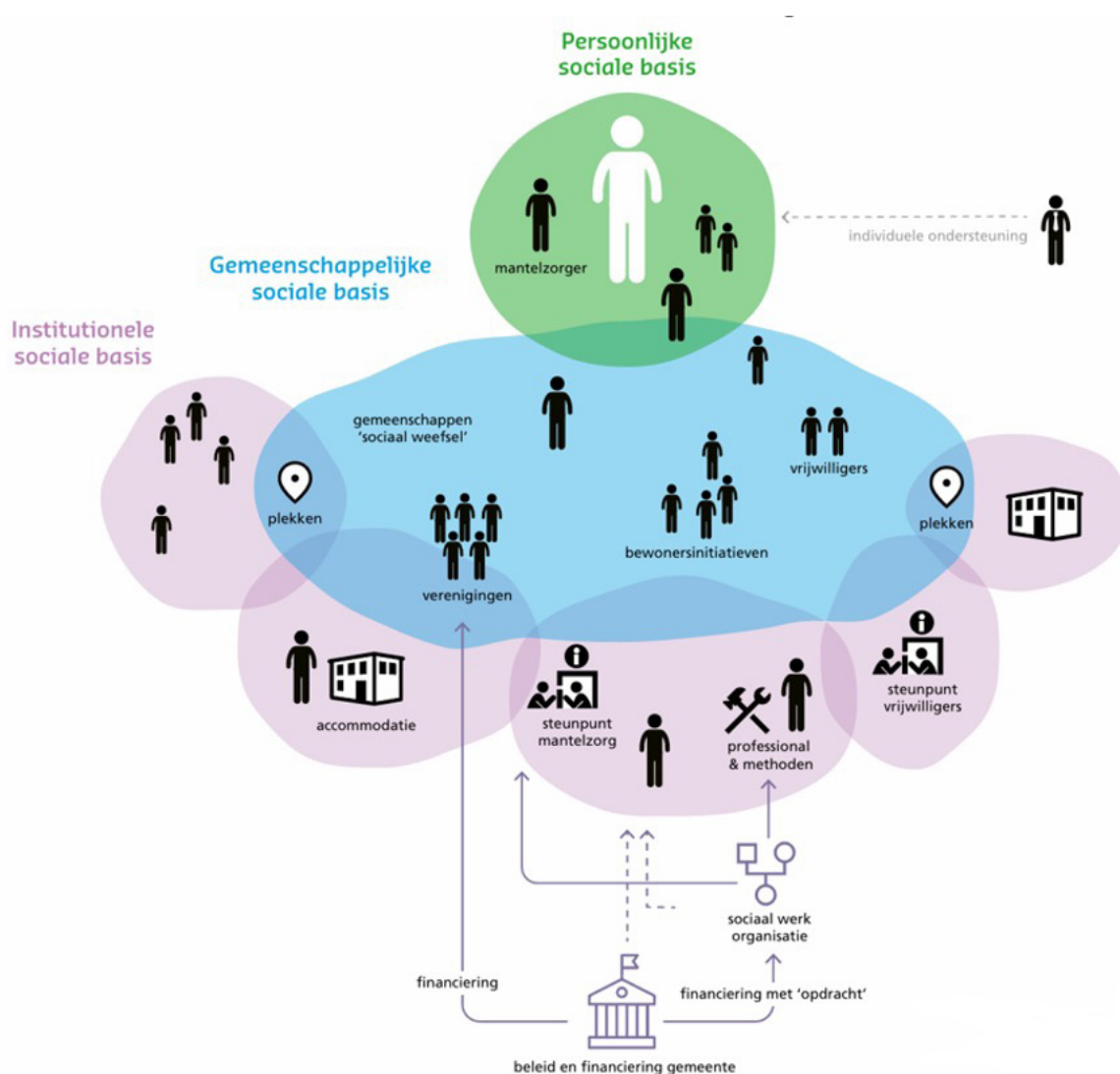
30 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2018). Nationaal Preventieakkoord: Naar een gezonder Nederland.

Thema 2: Sociale Cohesie

In Flevoland streven we naar een samenleving waarin inwoners zich verbonden voelen met elkaar en met hun omgeving. Sociale cohesie speelt daarin een belangrijke rol. Het gaat om de mate waarin mensen contact hebben met elkaar, elkaar vertrouwen en elkaar helpen waar dat nodig is. Inwoners die in buurten wonen met veel onderlinge verbondenheid ervaren minder stress, voelen zich minder eenzaam en hebben vaak een betere mentale en fysieke gezondheid.³¹

Sociale cohesie ontstaat niet vanzelf, maar komt tot stand binnen de sociale basis (figuur 2). De sociale basis is het geheel aan informele netwerken, vrijwilligers en toegankelijke voorzieningen in de directe leefomgeving van mensen, zoals familie en burens, kerken, moskeeën, verenigingen, buurthuizen en bibliotheken.³²

Figuur 2 De sociale basis³³

31 Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (2025). Een gezonde inrichting van de openbare buitenruimte: vuistregels voor bewegen, groen en ontmoeten

32 Verwey-Jonker Instituut (2026). Bouwen aan de Samenleving – Kennisfundament

33 Verwey-Jonker Instituut & Movisie (2024). Gespreksmodel Sociale Basis. Wat verstaan we nou precies onder 'sociale basis' en waarom moeten we er eigenlijk in investeren?

De sociale basis draagt bij aan welzijn, ontmoeting en preventie en stelt inwoners in staat om zelfredzaam te zijn, talenten te benutten en mee te doen in de samenleving. De sociale basis is in essentie van inwoners zelf: zij ontstaat daar waar mensen met elkaar samenleven en zich tot elkaar verhouden. Als provincie kunnen we deze basis niet creëren, maar wel faciliteren en versterken, met een sterkere sociale cohesie als resultaat.

Vanuit onze visie op een vitale samenleving streven we ernaar dat:

- Onze inwoners actieve, verbonden en veerkrachtige gemeenschappen vormen
- Onze inwoners zich verbonden voelen met hun regio en het verhaal van Flevoland
- Onze inwoners gebruik kunnen maken van én bijdragen aan toegankelijke ontmoetingsplekken en zich uitgenodigd voelen om zelf plekken te creëren
- Onze inwoners kunnen deelnemen en bijdragen aan actieve verenigingen en (sport)evenementen en zich ook uitgenodigd voelen om zelf initiatief te nemen

In onze Omgevingsvisie hebben wij 'provinciale belangen' benoemd, die aangeven waar de provincie over gaat of over wil gaan. Het thema sociale cohesie raakt aan een aantal provinciale belangen. Voorbeelden daarvan zijn provinciaal belang 1 'Vitale gemeenschappen in onderling verbonden steden en

dorpen in sterke leefregio's' en 9. 'De identiteit van het ontworpen landschap'. Ook de provinciale belangen 3, 14 en 37 raken aan het thema Sociale cohesie. In bijlage 2 is een volledige beschrijving van de provinciale belangen opgenomen.

Sociaal-maatschappelijke uitdagingen Sociale Cohesie

Hieronder beschrijven we de grootste uitdagingen op het gebied van sociale cohesie waarin we op dit moment een rol voor de provincie Flevoland zien.

Verbinding met elkaar en met de omgeving onder druk

In Flevoland staat de verbinding tussen inwoners en met de omgeving onder druk. In vergelijking met andere provincies, zien we dat het vertrouwen in anderen tussen inwoners lager is en dat inwoners minder contact hebben met familie, vrienden en burens.³⁴ Dit beeld is niet overal gelijk, maar verschilt per gebied en per groep inwoners.

Deze uitdaging hangt samen met verschillende kenmerken van Flevoland. Onze provincie is van oorsprong divers. In de toekomst zal de groei en diversiteit blijven toenemen. Nieuwe inwoners hebben tijd nodig om zich thuis te voelen, mensen te leren kennen en een band op te bouwen. Daarnaast kent Flevoland een sterke pendel: veel inwoners werken

³⁴ Van de Flevolandse geeft 70% aan de meeste mensen te vertrouwen. Dit is significant lager dan het landelijk gemiddelde van 77%. Flevoland heeft het laagste percentage inwoners dat aangeeft de meeste mensen te vertrouwen. Bron: Provincie Flevoland (2025), Inwonerspeiling.

buiten de provincie. Sociale contacten liggen daardoor vaak buiten de eigen buurt of regio, wat lokale netwerken kwetsbaar maakt.³⁵ Deze uitdaging zet met name de persoonlijke en gemeenschappelijke sociale basis onder druk, doordat informele netwerken in de directe leefomgeving minder vanzelfsprekend tot stand komen en inwoners elkaar minder vaak ontmoeten.

“Iedereen leeft in mijn wijk in zijn eigen bubbel, sociaal contact is er nauwelijks.”

Beperkte mate van verbinding met het verhaal van Flevoland

Veel inwoners voelen zich maar in beperkte mate verbonden met de provincie Flevoland.³⁶ Dit heeft mogelijk te maken met de relatief jonge ontstaansgeschiedenis van onze provincie. Veel van onze wijken zijn in korte tijd gebouwd en historische en gedeelde verhalen zijn daardoor nog in ontwikkeling. Daarnaast leidt de fysieke uitgestrektheid van de polder soms letterlijk en figuurlijk tot afstand tussen mensen.³⁷ Het nog verder versterken en uitbreiden van het verhaal van Flevoland kan ervoor zorgen dat inwoners zich meer verbonden voelen met hun provincie, regio en buurt, wat de sociale basis versterkt.

Gebrek aan ontmoetingsplekken

Uit gesprekken met gemeenten, maatschappelijke organisaties en inwoners komt naar voren dat er in Flevoland op dit moment te weinig plekken zijn waar inwoners elkaar op een laagdrempelige manier kunnen ontmoeten. Ook schiet de bereikbaarheid en kwaliteit van deze plekken vaak tekort.³⁸ Dit maakt het lastiger om contact te leggen en sociale netwerken op te

bouwen. Terwijl juist deze ‘derde plekken’ (een plek naast thuis, werk of school) essentieel zijn voor sociale interactie en de mate waarin inwoners zich verbonden voelt met de buurt, dorp of stad.³⁹

“Samenleven is leuk als je echt blijft zien en ontmoeten.”

(Groene) ontmoetingsplekken hebben naast een sociale functie, ook een belangrijke preventieve functie op het gebied van fysieke en mentale gezondheid en kunnen daardoor ook de formele zorg deels verlichten. Doordat inwoners elkaar regelmatig ontmoeten, ontstaat onderlinge betrokkenheid. Zo kunnen signalen van bijvoorbeeld eenzaamheid, (beginnende) dementie, of andere mentale of fysieke problemen eerder worden herkend.⁴⁰ Dit maakt het mogelijk om sneller passende hulp of ondersteuning in te schakelen.

35 Verwey-Jonker Instituut (2026). Bouwen aan de Samenleving – Kennisfundament

36 In Flevoland voelt 52% van de inwoners zich redelijk tot sterk verbonden met de provincie, tegenover 55% landelijk gemiddeld.

Bron: Provincie Flevoland (2025). Inwonerspeiling.

37 Provincie Flevoland (2025). Inwonerspeiling & Verwey-Jonker Instituut (2026), Bouwen aan de Samenleving – Kennisfundament

38 35% van de inwoners is tevreden met de afstand tot ontmoetingsplekken. Flevoland is minder tevreden dan het landelijk gemiddelde als het gaat om de afstand tot ontmoetingsplekken (klein maar significant verschil). Bron: Provincie Flevoland (2024) Inwonerspeiling Ervaren Brede Welvaart.

39 Oldenburg, R. (1997). Our Vanishing “Third Places.” Beschikbaar via: <https://plannersweb.com/wp-content/uploads/1997/01/184.pdf>

40 Aaldijk, I. & Groenendijk-Adriaansen, E. (2024). Ontmoetingsruimten in de wijk – Over hoe je een ontmoetingsruimte actief kunt opzetten en in stand houden. Beschikbaar via:

<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2024-06/EHA-paper%20Ontmoetingsruimten%201A-EA-240607fin.pdf>

Wat zijn ontmoetingsplekken?

Ontmoetingsplekken zijn plekken waar mensen elkaar op een laagdrempelige en toegankelijke manier kunnen ontmoeten, contact kunnen leggen en samen activiteiten kunnen doen. Het zijn de plekken waar inwoners niet alleen fysiek bij elkaar komen, maar waar ook sociale verbinding en gemeenschapsgevoel ontstaan.

Deze plekken kunnen verschillend zijn van aard en omvang. Denk bijvoorbeeld aan een buurthuis, bibliotheek, kerk, moskee, een koffiehoeke in een wijkcentrum, een parkje, sportveld of een bankje op straat en activiteiten in verenigingsverband. Ook tijdelijke plekken zoals een markt, festival of buurtinitiatief kunnen fungeren als ontmoetingsplek. Wat ze gemeen hebben, is dat mensen er vrijwillig samenkomen en zich welkom voelen.

Druk op vrijwilligers en verenigingsleven

In Flevoland zijn er relatief weinig vrijwilligers actief en is het verenigingsleven nog in ontwikkeling.⁴¹

Vrijwilligers, verenigingen en evenementen zijn belangrijk voor een sterke sociale basis. Ze bieden inwoners plekken om elkaar te ontmoeten, samen te werken en betrokken te raken bij de buurt, het dorp of de stad. Dit gaat over een breed spectrum van

activiteiten en interesses: van kunst en cultuur, religie en spiritualiteit tot sport, bewegen en tuinieren. Zo heeft elke vereniging en evenement een eigen karakter en aantrekkingskracht; wat ze gemeen hebben is dat ze gemeenschappen actiever en veerkrachtiger maken en bijdragen aan sociale netwerken die inwoners verbinden en ondersteunen. Het kost tijd om sterke vrijwilligersnetwerken op te bouwen en verenigingen

⁴¹ Provincie Flevoland (2024). Eerste inwonerspeiling ervaren brede welvaart Flevoland 2024

verder te laten groeien. Bovendien vraagt het om actieve inwoners die iets willen opzetten en daarbij zo nodig ook ondersteund worden. Ook het bedrijfsleven kan daar een rol bij spelen.

Inwonersinitiatieven lopen tegen barrières aan

Inwonersinitiatieven zijn collectieve activiteiten van burgers die zich richten op het verbeteren van de kwaliteit van de buurt op het gebied van leefbaarheid en veiligheid. Inwoners bepalen daarbij zelf wat ze willen, hoe ze dat willen bereiken en wanneer ze dat doen. Concrete voorbeelden van inwonersinitiatieven zijn het creëren van een buurtkamer, het inrichten van een speelplek, het opzetten van een buurtpreventieteam of het organiseren van buurt evenementen. Overheden hebben daarbij een stimulerende, faciliterende of een coproducerende rol (dit is overheidsparticipatie, zie hoofdstuk Participatie en Inclusie).

In Flevoland lopen inwoners en overheden tegen uitdagingen aan bij het vormgeven van inwonerinitiatieven. Inwoners geven aan dat de

continuïteit lastig is; de financiering is vaak tijdelijk, evenals de beschikbaarheid van locaties en vrijwilligers. Door gemeenten wordt aangegeven dat het aanmoedigen van inwonersinitiatieven extra aandacht in minder actieve wijken vraagt. Daarnaast kan regelgeving een belemmering vormen voor initiatieven. Dit kan tot weerstand, frustratie en onbegrip leiden bij inwoners. Initiatieven vragen vaak om maatwerk in het toepassen van regels.

“Geef sociale (informele) initiatieven en sleutelfiguren alle ruimte. Zij krijgen een buurt mee en zorgen voor een leefbare omgeving.”

Per Flevolandse gemeente verschilt het hoe actief inwoners zijn en welke ondersteuning wordt aangeboden. Zo wordt in Zeewolde een sterk aanbod van activiteiten vanuit organisaties ervaren, waardoor minder inwoners zelf initiatieven organiseren. In Lelystad wordt weinig saamhorigheid gevoeld en cultuurverschillen lijken dit te versterken. Een grote groep Lelystedelingen wordt niet goed bereikt of weet niet wat er te doen is. In Dronten is er saamhorigheid in bepaalde buurten, maar wordt ook een afname van het aantal initiatieven gesignaleerd door tekort aan nieuwe kartrekkers.⁴²

42 Hogeschool Windesheim & Werkplaats Sociaal Domein (2026). Samen Sterk in Flevoland

Thema 3: Fijne Leefomgeving

Wij werken aan een provincie waar het fijn wonen, werken en recreëren is in een gezonde, veilige en evenwichtige leefomgeving die zowel mens als natuur respecteert. De nabijheid en toegankelijkheid van voorzieningen is onlosmakelijk verbonden aan deze leefomgeving. Voorzieningen zoals onderwijs, zorg en cultuur zijn toegankelijk en vormen een belangrijk fundament onder een sterke samenleving. Naast goed bereikbare voorzieningen is ook werk essentieel. Werk is niet alleen van financieel-economisch belang voor onze inwoners, maar draagt ook bij aan een betekenisvol leven en het actief deelnemen aan de samenleving.

De komende decennia groeit Flevoland aanzienlijk: de woningvoorraad zal tot en met 2050 met zo'n 50% groeien en het aantal inwoners stijgt van 450.000 naar 650.000 in 2050.⁴³ Bij deze zeer sterke groei van het aantal huizen en inwoners is het belangrijk dat de provincie in balans blijft. Het aantal voorzieningen en banen moeten daarom meegroeien. En in algemene zin moet de provincie een plek zijn waar al onze inwoners er gelukkig kunnen zijn en zich kunnen ontplooiën. Een fijne leefomgeving vormt een essentiële bouwsteen van brede welvaart, omdat zij direct bijdraagt aan gezondheid, veiligheid, sociale verbondenheid, kansen en duurzaamheid. Hoe beter de leefomgeving aansluit bij de behoeften van mensen, hoe hoger de brede welvaart.

Vanuit onze visie op een vitale samenleving streven wij ernaar dat:

- Onze inwoners en bezoekers leven, werken en recreëren in een gezonde en veilige omgeving.
- Voorzieningen voor o.a. vervoer en vrije tijd goed bereikbaar zijn.
- Onze inwoners in een provincie wonen waar het aantal voorzieningen en de ontwikkeling van de gezonde en leefomgeving in balans zijn met de groeiopgave.

In onze Omgevingsvisie hebben wij 'provinciale belangen' benoemd, die aangeven waar de provincie over gaat of over wil gaan. Het thema Fijne leefomgeving raakt aan een aantal provinciale belangen. Voorbeelden daarvan zijn provinciaal belang 2 'Evenwichtige ontwikkeling van de verschillende leefregio's in Flevoland' en 30 'Een veilige, schone en gezonde leefomgeving en een goede 'omgevingskwaliteit''. Ook de provinciale belangen 3, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 20, 30, 31, 32 en 37 raken aan het thema Fijne leefomgeving. In bijlage 2 is een volledige beschrijving van de provinciale belangen opgenomen.

⁴³ Provincie Flevoland (2025). Startnotitie sociale agenda

Sociaal-maatschappelijk uitdagingen Fijne Leefomgeving

Hieronder beschrijven we de grootste uitdagingen waarin we op dit moment een rol voor de provincie Flevoland zien.

Gezonde leefomgeving vraagt aandacht

De inrichting en kwaliteit van de fysieke leefomgeving heeft invloed op de gezondheid van mensen. Zo draagt een omgeving die uitnodigt tot bewegen bij aan een gezonde leefstijl, zorgen groene schoolpleinen voor een gezondere lucht en minder hittestress voor

kinderen, leiden ontmoetingsplekken tot meer sociaal contact in de wijk en heeft een groene omgeving een rustgevend effect.⁴⁴ Daartegenover staat dat het verschil in ervaren gezondheid tussen praktisch en theoretisch opgeleiden deels verklaard wordt door hun leefomgeving met vaker een tekort aan groen, onveiligheid en slechte luchtkwaliteit.⁴⁵ Als provincie willen wij bijdragen aan een gezonde leefomgeving.

De inwoners van Flevoland zijn over het algemeen tevreden over het openbaar groen. Door de vele natuur- en bosgebieden is de afstand tot groen meestal kleiner dan gemiddeld in Nederland. Wel zijn er verschillen per gemeente. Zo heeft Zeewolde veruit het meeste groen per inwoner en de Noordoostpolder juist minder natuur- en bosgebieden. Daardoor is de afstand tot groen daar groter en is de tevredenheid het laagst. In Flevoland komt de toegang tot groen in de toekomst onder druk te staan door ecologische doelen, beperkte beheerbudgetten en een afname van het oppervlak groen per persoon. Vanuit de Flevolandse overheden zijn beperkte middelen beschikbaar voor beheer van paden en recreatieve voorzieningen. Dit leidt ertoe dat terreinbeherende organisaties scherpere keuzes maken over welke paden wel en niet voort blijven bestaan. Dit geldt ook voor het beheer van de buitenruimte door gemeenten, wat onder druk staat door stijgende kosten en minder capaciteit. Dit zal er naar verwachting toe leiden dat Flevolandse straks minder makkelijk toegang tot groen hebben om te recreëren en de natuur te beleven. Een andere uitdaging wordt gevormd door een afname van groen door de groei van de Flevolandse steden en dorpen. Nieuwe woningen, wegen en voorzieningen nemen de ruimte in die voorheen beschikbaar was voor parken, plantsoenen en bomen. De verwachting is dat in Flevoland in de periode 2023-2050 de oppervlakte groen⁴⁶ per persoon afneemt met 130m². Dit is met afstand de grootste afname in Nederland.⁴⁷

44 RIVM (2026). www.rivm.nl

45 Uit onderzoek van de WHO blijkt dat 29% van het verschil in ervaren gezondheid tussen laag- en hoogopgeleiden kan worden toegeschreven aan de leefomgeving. Een groene en aantrekkelijke omgeving levert voor inwoners in kwetsbare wijken verhoudingsgewijs méér gezondheids-winst op dan in rijke wijken. De grootste maatschappelijke winst is dus te behalen door te investeren daar waar de kwaliteit nu het laagst is. Bron: Verwey-Jonker Instituut (2026), Bouwen aan de Samenleving – Kennisfundament.

46 Dit zijn parken, plantsoenen, dagrecreatieve terreinen, bossen, natte en droge natuurlijke terreinen.

47 ANWB (2023). Meer ruimte voor recreatie - Verkenning nationaal toekomstig recreatietekort

De openbare ruimte in Flevoland wordt als beweegvriendelijk gezien. De korte afstanden tot sportaccommodaties en speelplekken zijn relatief klein en het oppervlak van recreatief groen en water relatief groot. In de Noordoostpolder scoort de beweegvriendelijkheid lager dan in de rest van Flevoland. Een aandachtspunt is de veiligheidsbeleving, want 24% van de Flevolandse geeft aan waarschijnlijk meer te gaan bewegen als de openbare ruimte als veiliger wordt ervaren.⁴⁸

Voor een gezonde leefomgeving is het van belang dat er minder reclame wordt gemaakt voor ongezonde voeding. En dat er een ruim aanbod is van gezond voedsel, zodat inwoners een gezonde keuze kunnen maken. Net als in andere provincies wordt ook in

Flevoland in de openbare ruimte de consument verleid tot het maken van ongezonde keuzes.

Veilige leefomgeving onder druk

Een veilige leefomgeving verlaagt stress en verhoogt de levenskwaliteit. Wie zich veilig voelt, voelt zich ook vrij om te bewegen, te sporten en anderen te ontmoeten. Inwoners van Flevoland zijn minder tevreden met de veiligheid in de buurt dan de gemiddelde Nederlander.⁴⁹ Per gemeente verschilt dit. Op Urk is men meer tevreden met de veiligheid in de buurt dan in de stedelijke gemeenten.

Flevolandse zijn ongeveer even vaak slachtoffer van delicten en misdaden als gemiddeld in Nederland. In Almere en vooral in Lelystad worden meer delicten en

48 Provincie Flevoland (2026). Flevolands sportbeleid in beweging - Monitor sport & bewegen Flevoland 2023-2025

49 84% van alle Nederlanders geeft tevreden te zijn met de veiligheid in de buurt, van alle Flevolandse geeft 75% dit aan.

Bron: Provincie Flevoland (2025), Monitor Brede Welvaart.

misdaden gepleegd dan in de rest van de provincie.⁵⁰ Beide gemeenten zijn bovengemiddeld kwetsbaar voor criminaliteit door risicofactoren zoals het relatief hoge aantal huishoudens met schulden, de aanwezigheid van risicojongeren⁵¹ en het relatief grote aantal bedrijven waarvan de eigenaar of bestuurder eerder is veroordeeld.⁵²

Een veilige leefomgeving hangt sterk samen met hoe een gebied is ingericht. Mensen voelen zich over het algemeen veiliger wanneer een omgeving overzichtelijk is, goed wordt onderhouden en er voldoende sociale controle is.⁵³ In Flevoland zijn er plekken waar de ruimtelijke inrichting juist een negatief effect heeft op de veiligheidsbeleving. En in snelgroeiende woonwijken is de sociale controle vaak minder sterk doordat sociale basis daar nog in ontwikkeling is.⁵⁴

Een ander aspect van een veilige leefomgeving is verkeersveiligheid. Tussen 2021 en 2024 nam het aantal verkeersslachtoffers op de Flevolandse provinciale wegen elk jaar toe. In 2021 vielen er acht dodelijke slachtoffers en raakten 60 mensen gewond. In 2024 steeg dat naar 12 doden en 114 gewonden.⁵⁵

Woningvoorraad (nog) niet voldoende passend en toekomstbestendig

Woningtevredenheid is een directe indicator voor brede welvaart, omdat het zowel het dagelijks leven als het toekomstperspectief van mensen beïnvloedt. In Flevoland zijn inwoners over het algemeen meer tevreden met hun woning dan met de woonomgeving.

Er zijn wel uitdagingen als het gaat om de toekomstbestendigheid van de bestaande woningvoorraad. Zo zijn er vooral in Lelystad, Noordoostpolder en de oude kern van Urk oudere woningen met een renovatie- en verduurzamingsopgave.⁵⁶

Daarnaast sluit de samenstelling van de huidige woningvoorraad niet goed aan op de ontwikkeling van de vraag. Zo laat de versneld inzetende vergrijzing de behoefte aan kleinere, levensloopbestendige woningen voor senioren snel toenemen, is er veel behoefte aan sociale huur- en betaalbare woningen en appartementen op de korte termijn tot 2030 en is er op de langere termijn waarschijnlijk ook behoefte aan dure koop- en huurwoningen.⁵⁷ Daarnaast kan de huidige woningvoorraad nog beter benut worden door de doorstroming te vergroten, kantoorpanden te transformeren en mogelijk te maken om woningen te splitsen of te delen.⁵⁸

“Het woningaanbod moet breder voor groepen of families die zorg voor elkaar op zich nemen.”

Een passend en gevarieerd woningaanbod maakt de provincie aantrekkelijker om zich duurzaam te vestigen als inwoner of als bedrijf.

Passende woningen voor mensen met behoefte aan zorg of begeleiding zijn steeds moeilijker te vinden. Mensen zijn vaak niet alleen op zoek naar woonruimte, maar hebben ook ondersteuning nodig bij het

50 Provincie Flevoland (2025). Monitor Brede Welvaart

51 Het SCP (2021) stelt vast dat kinderen en jongeren die opgroeien in een kwetsbare wijk een grotere kans hebben op een lager schoolniveau, op voortijdig schoolverlaten en normoverschrijdend gedrag. Bron: Verwey-Jonker Instituut (2026). Bouwen aan de Samenleving – Kennisfundament.

52 RTL Nieuws (2026). Onderwereldkaart

53 López, M. & Van Soomeren, P (2026). Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) Theory and Praxis

54 Verwey-Jonker Instituut (2026). Bouwen aan de Samenleving – Kennisfundament.

55 Dit zijn alle verkeersongevallen met letsel of de dood als gevolg op provinciale wegen waarvoor de provincie Flevoland als wegbeheerder verantwoordelijk is. Bron: www.feitelijkflevoland.nl.

56 Gebaseerd op o.a. gemeentelijke woonvisies en duurzaamheidsprogramma's.

57 Verwey-Jonker Instituut (2026). Bouwen aan de Samenleving – Kennisfundament & Provincie Flevoland (2025), PS-Mededeling Flevolandse Woonopgave 2025-2050 d.d. 23 september 2025

58 Provincie Flevoland & Companen (2023). Onderzoek wonen met zorg en ondersteuning in Flevoland

(opnieuw) opbouwen van hun leven. Het gaat hierbij onder meer om mensen die dak- of thuisloos zijn, mensen die uitstromen uit een intramurale (zorg) instelling, statushouders en verschillende groepen met een sociale of medische urgentie (waaronder slachtoffers van huiselijk geweld). Voor deze mensen volstaat een dak boven het hoofd niet; passende huisvesting moet samengaan met toegankelijke zorg en begeleiding die aansluit bij hun persoonlijke situatie.

Druk op voorzieningen voor vrije tijd neemt toe

Een belangrijk aspect van een fijne leefomgeving is de aanwezigheid en bereikbaarheid van voorzieningen gericht op ontspanning, ontmoeting en recreatie. Er is een groeiende behoefte aan vrijetijdsvoorzieningen. Naar sportlocaties en horecagelegenheden leggen inwoners in Flevoland relatief lange afstanden af, omdat er relatief weinig van deze voorzieningen zijn. De druk op horeca is het grootst in de gemeenten Noordoostpolder, Almere en Urk en de druk op sportvoorzieningen is het hoogst in de gemeenten Almere, Dronten en Lelystad. De inwoners in Lelystad zijn het minst tevreden over de kwaliteit van horeca- en sportvoorzieningen.⁵⁹

Over het culturele aanbod en culturele voorzieningen zijn Flevolandse over het algemeen minder tevreden dan gemiddeld in Nederland. Binnen Flevoland scoort de gemeente Zeewolde qua culturele voorzieningen

beduidend lager dan de andere gemeenten.⁶⁰

Bibliotheken zijn een belangrijke basisvoorziening met een maatschappelijke functie. Elke gemeente heeft minstens één vestiging, waar een breed aanbod aan activiteiten wordt georganiseerd, waaronder op het gebied van laaggeletterdheid.⁶¹

Andere vrijetijdsvoorzieningen die belangrijk zijn voor een fijne leefomgeving, zijn recreatiemogelijkheden in de openbare ruimte en voorzieningen voor ontmoetingsplekken. Er is een groeiende behoefte aan dergelijke voorzieningen. Zij voorzien in behoeften van inwoners en dragen daarnaast bij aan het aantrekken van bezoekers van buitenaf. Het doel hierbij is ontspannen, beleven en elkaar ontmoeten.⁶²

Doorontwikkeling en groei van voorzieningen voor (openbaar) vervoer is nodig

Om fijn te kunnen leven zijn goede vervoersmogelijkheden belangrijk. Bij de inrichting van nieuwe wijken wordt actieve mobiliteit gestimuleerd: er worden loop-, en fietspaden aangelegd en (vraaggericht) openbaar vervoer wordt aangeboden om verplaatsingen over langere afstanden mogelijk te maken zonder dat dit een grote claim legt op de beschikbare ruimte.

⁵⁹ Provincie Flevoland (2026). Voorzieningenmonitor

⁶⁰ Provincie Flevoland (2025). Monitor Brede Welvaart

⁶¹ Provincie Flevoland (2025). Cultuurnota 2025-2028

⁶² Provincie Flevoland. Beleidsplan Recreatie en Toerisme

De tevredenheid over het openbaar vervoer varieert in de provincie. In Almere zijn de inwoners (zeer) tevreden over de bushaltes en de vele treinstations. In Zeewolde is men het minst tevreden over wat het OV de inwoners biedt.⁶³ Nog niet alle bushaltes zijn toegankelijk voor reizigers met een motorische of visuele beperking. De voorgenomen groei van Flevoland vraagt om een versteviging van het publieke mobiliteitssysteem en een verbetering van de bereikbaarheid van deze voorzieningen.

Naast openbaar vervoer is de fiets een belangrijk vervoermiddel. Niet voor elke Flevolander is het vanzelfsprekend om een fiets te hebben en die te kunnen onderhouden (zie hoofdstuk Participatie en inclusie).

Fijne werkomgeving in ontwikkeling

Wij willen een provincie zijn waar het fijn wonen én werken is. In 2024 werkten in Flevoland 218.525 mensen.⁶⁴ Verwacht wordt dat het aantal banen in Flevoland sterker zal groeien dan gemiddeld in Nederland (prognose tot 2050),⁶⁵ wat gezien het groeiende inwoneraantal ook nodig en logisch is. Een deel van de Flevolandse werknemers woont buiten de provinciegrenzen en een deel van hen is vanuit een ander land naar Flevoland gekomen om hier te werken. Flevoland voelt zich verantwoordelijk voor een fijne werkomgeving voor alle werknemers binnen haar provinciegrenzen.

Specifieke uitdagingen zien wij bij de leefomstandigheden van arbeidsmigranten. Er zijn in 2025 zo'n 16.000 arbeidsmigranten in Flevoland. Slechte huisvesting en soms dakloosheid, onvoldoende zelfredzaamheid door een sterke afhankelijkheid van de werkgever en onvoldoende toegang tot zorg en (taal)onderwijs komen regelmatig voor. Dit staat een menswaardig bestaan en mee kunnen doen in de samenleving in de weg.⁶⁶

Op de Flevolandse bedrijventerreinen zien we uitdagingen van fysieke aard en op het gebied van organisatiegraad. Op deze terreinen bevindt zich ongeveer 37% van het aantal banen in Flevoland. Deze terreinen zijn vaak sterk versteend en daardoor kwetsbaar voor wateroverlast, hitte en droogte, terwijl juist een groene en gezonde werklocatie bijdraagt aan het welzijn van werknemers en aantrekkelijkheid van Flevoland voor werkgevers. De bedrijventerreinen in Flevoland kennen ongeveer de laagste organisatiegraad van alle provincies. Dat komt enerzijds doordat de bedrijventerreinen relatief nieuw zijn en er geen gedeelde historische bedrijvenidentiteit is. Bedrijventerreinen hebben daarmee vooral een functioneel karakter: een plek voor ondernemers om hun productie te huisvesten of als opslagplek. Ze functioneren nu nauwelijks als een ecosysteem waarin ondernemers elkaar kennen en leren van elkaar.

Bij (her)inrichting van wijken is een meer integrale blik op fijn wonen nodig

Flevoland groeit snel. De uitdagingen die dat met zich meebrengt voor een fijne leefomgeving zijn divers. Dit vraagt om scherpe, integrale keuzes in de ruimtelijke inrichting, zowel in bestaande wijken als in nieuwe gebiedsontwikkelingen. Het is nodig om bij (her) ontwikkeling van wijken ruimte te bieden aan bewegen, ontmoeten en een groene leefomgeving. De bestaande structuren van groen, infrastructuur, bebouwing en water vormen de basis waarop onze steden en kernen als samenhangend geheel verder uitgebouwd moeten worden.

"Ik ben hier komen wonen omdat de stad zo maakbaar is, volop ruimte en energie."

63 Provincie Flevoland (2026). Voorzieningenmonitor & Kennisplatform CROW (2026), OV Klantenbarometer 2025 & Provincie Flevoland (2026), Beantwoording Statenvragen d.d. 9 maart 2026 'Toegankelijkheid bushaltes Flevoland'

64 Provincie Flevoland (2026). Dashboard Arbeidsmarkt o.b.v. Vestigingsregister 2024

65 Provincie Flevoland & ABF Research, Arbeidsmarktprognose Flevoland 2022-2050

66 Provincie Flevoland (2026). Plan van Aanpak Integrale benadering arbeidsmigratie

Thema 4: Participatie en Inclusie

In Flevoland vinden we het belangrijk dat iedereen zichzelf kan zijn, volwaardig kan deelnemen aan de samenleving en ruimte ervaart voor persoonlijke ontwikkeling en zingeving. Ongeacht achtergrond of persoonlijke situatie moet iedereen zich welkom, gewaardeerd en gehoord voelen en de mogelijkheid hebben om mee te denken en mee te beslissen over de samenleving via inwoners- en overheidsparticipatie. Participatie en inclusie vraagt om gelijkwaardige beleidskeuzes en een goede toegang tot onderwijs, werk en inkomen, een plek om te wonen en een sociaal vangnet, met name voor kwetsbare groepen.

Vanuit onze visie op een vitale samenleving streven wij ernaar dat:

- Inwoners verbondenheid, betrokkenheid en vertrouwen ervaren in de overheid en kunnen bijdragen aan maatschappelijke initiatieven.
- Inwoners zich gelijkwaardig, geaccepteerd en ondersteund voelen en vrij om te participeren ongeacht achtergrond of situatie.
- Inwoners mee kunnen doen in de maatschappij.
- Inwoners gelijke kansen ervaren op onderwijs en ontwikkeling.

Sociaal-maatschappelijke uitdagingen Participatie en Inclusief

Hieronder beschrijven we de grootste uitdagingen waarin we op dit moment een rol voor de provincie Flevoland zien.

Discriminatie en kansenongelijkheid

Niet iedereen in Flevoland kan volwaardig meedoen aan de samenleving. Uitsluiting en kansenongelijkheid door discriminatie op basis van handicap, leeftijd, huidskleur, genderidentiteit, seksuele geaardheid, een kwetsbare sociaaleconomische positie, schuldenproblematiek of laaggeletterdheid zorgen ervoor dat mensen worden tegengehouden in hun deelname aan de samenleving. Hierdoor ervaren zij

vaker drempels om mee te doen in het onderwijs, werk, wonen en de toegang tot voorzieningen.⁶⁷ Ook beperkte mobiliteit speelt hierin een rol: wie geen toegang heeft tot passend vervoer, heeft minder mogelijkheden om zelfstandig naar school, werk of sociale activiteiten te gaan. Dit verkleint de kansen op ontmoeting en vergroot het risico op eenzaamheid, terwijl juist deelname aan deze gebieden belangrijk is voor sociale binding.⁶⁸

“Wat ben ik blij als je kunt zijn wie je bent in elke fase van je leven.”

Hoewel de meeste Flevolandse inwoners een baan hebben, een opleiding volgen of bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk, verenigingsleven of (georganiseerde) dagbesteding deelnemen aan de samenleving, blijft een gedeelte van de inwoners achter in het deelnemen aan de samenleving. Hoge kosten voor sport en cultuur (zoals sportclubs, muziek- of cultuuractiviteiten) vormen extra drempels voor veel kwetsbare groepen, zoals nieuwkomers, arbeidsmigranten en mensen met mentale of fysieke problemen. Voor mensen met een beperking zijn er extra belemmeringen zoals

⁶⁷ Beijer, M. (2025). Meldingen van discriminatie bijna verdubbeld. Sociaal en Cultureel Planbureau (2024, juni).

Sociale cohesie en diversiteit in Nederland: Samenleven in Nederland — kerncijfers en trends (factsheet).

⁶⁸ Provincie Flevoland (2025). Inwonerspeiling

toegankelijkheid, onvoldoende passende hulp en vooroordelen, waardoor zij minder gelijke kansen hebben. Om deze ongelijkheid en discriminatie te verminderen, is inclusief diversiteits- en participatiebeleid nodig dat gericht is op gelijke kansen en volwaardige deelname voor iedereen.

“Om mee te kunnen doen moeten letterlijk en figuurlijk drempels worden weggehaald.”

Ongelijke ontwikkelkansen (leren en ontwikkelen)

De ontwikkelkansen van Flevolandse inwoners zijn ongelijk verdeeld. Persoonlijke en structurele belemmeringen beperken voor een deel van de inwoners de mogelijkheden om te leren, zich te ontwikkelen en talenten te benutten. De mate waarin inwoners grip ervaren op hun eigen leven, beïnvloedt in belangrijke mate hun ontwikkelkansen.⁶⁹

Om zelfstandig te kunnen functioneren in de maatschappij is het nodig om over de basisvaardigheden lezen, schrijven, rekenen en digivaardigheid te beschikken. Mensen waarbij deze vaardigheden beperkt zijn, lopen meer risico op werkloosheid, hebben meer moeite met het volgen van een opleiding en hebben vaker moeite met administratie en het gebruiken van dienstverlening. Het aantal mensen met beperkte basisvaardigheden is in Almere, Lelystad en Noordoostpolder hoger dan

gemiddeld in Nederland.⁷⁰ Daarnaast vergroot het hebben van een startkwalificatie juist de kans op duurzaam werk en geeft toegang tot vervolgonderwijs. Het aandeel inwoners met een startkwalificatie ligt in Zeewolde hoger dan het Flevolandse gemiddelde. Op Urk en in Lelystad ligt dit percentage lager.⁷¹

Ook de toegang tot vervolgonderwijs is niet voor iedereen gelijk. Flevolandse inwoners zijn, samen met Groningers, het minst tevreden over hun opleidingskansen. Vooral in het noordelijk deel van Flevoland zijn minder mensen hier tevreden over.⁷² Er is in Flevoland een beperkt aanbod van hbo- en wo-opleidingen.⁷³ Dit zorgt ervoor dat veel jongeren moeten kiezen om de provincie te verlaten voor een studie of het volgen van een opleiding gebaseerd op beschikbaarheid in Flevoland. Het beperkte aanbod in Flevoland belemmert daarom de optimale ontwikkeling van inwoners.

Beperkte inwoners- en overheidsparticipatie

Flevolandse inwoners geven aan zich minder betrokken te voelen bij het gemeentelijk en provinciaal beleid dan de gemiddelde Nederlander.⁷⁴ In provinciale participatietrajecten wordt de provincie zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau door gesprekspartners niet altijd als transparant, gastvrij en toegankelijk ervaren. Hier ligt een uitdaging voor medewerkers en bestuurders om zich meer te richten op verbinding met inwoners.⁷⁵ Onder overheids- en

69 Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). (2023). Grip. Het maatschappelijk belang van persoonlijke controle; Provincie Flevoland (2025). Inwonerspeiling

70 In Nederland heeft 22% van de inwoners beperkte basisvaardigheden, in Lelystad is dit 33%, in Almere 28%, Noordoostpolder 27%, Zeewolde 13%, Dronten 11% en op Urk 6%. Bron: www.basisvaardighedeninzicht.nl.

71 Een startkwalificatie is een mbo-diploma op niveau 2, 3 of 4, of een havo-, vwo-, hbo- of wo-diploma; In Flevoland heeft 72% van de inwoners een startkwalificatie, in Zeewolde is dit 78%, in Dronten 73%, in Almere 73%, Noordoostpolder 73%, Lelystad 70%, en op Urk 64%. Bron: Provincie Flevoland, Monitor Brede Welvaart.

72 Rapportcijfer tevredenheid opleidingskansen tot nu toe: 7,6 in Flevoland, tegenover 7,8 in Nederland; Provincie Flevoland (2025). Inwonerspeiling.

73 In Flevoland zijn Hbo-opleidingen beschikbaar, maar niet het volledige aanbod. Studenten kunnen hier terecht bij instellingen zoals Windesheim in Almere en Aeres Hogeschool, met opleidingen bijvoorbeeld in onderwijs, zorg, ICT, bedrijfskunde en agrifood. Veel andere Hbo-opleidingen, zoals technische specialisaties, kunstopleidingen en specifieke zorgopleidingen, zijn niet in de provincie beschikbaar. WO-onderwijs is in Flevoland nauwelijks aanwezig. Er zijn geen universiteiten die volledige WO-opleidingen aanbieden.

74 9% van de Flevolandse inwoners voelt zich betrokken bij gemeentelijk beleid, 21% is neutraal en 46% geeft aan geen gevoel van participatie te ervaren. Landelijk liggen de scores iets hoger: 12% voelt zich betrokken, 37% is neutraal en 40% voelt zich niet betrokken. Het Nederlands gemiddelde voor het vertrouwen in de gemeente (58%) en de provincie (46%) ligt significant hoger dan het Flevolands gemiddelde (45% gemeente, 39% provincie). Bron: Provincie Flevoland (2025). Inwonerspeiling; CBS (2025). Monitor Brede Welvaart en SDG's; WRR (2012). Vertrouwen in burgers.

75 Provincie Flevoland. (2026). Participatiebeleid provincie Flevoland.

inwonersparticipatie verstaan wij de manier waarop inwoners en overheid gezamenlijk vormgeven aan beleid en uitvoering. Bij overheidsparticipatie nemen inwoners zelf het initiatief, terwijl bij inwonersparticipatie de overheid bewoners uitnodigt om mee te doen.

“Niet over mensen praten, maar met mensen praten. Openheid leidt tot begrip.”

Bij inwonersparticipatie worden inwoners gevraagd om mee te denken over beleid, mee te beslissen en dit soms ook gezamenlijk uit te voeren. Bij overheidsparticipatie komt het initiatief vanuit de samenleving. Inwoners die iets willen organiseren, opzetten of uitvoeren gaan in gesprek met de overheid die erover gaat. Inwoners kennen hun directe leefomgeving goed en kunnen daardoor op een goede manier meedenken over plannen die hun leefomgeving beter maken. Door ruimte te geven aan initiatieven en de uitvoering zoveel mogelijk bij inwoners zelf te leggen, ontstaat energie, eigenaarschap en kwaliteit. Dat vraagt van de overheid dat zij minder van bovenaf stuurt en meer vertrouwt op de kracht, de creativiteit en ideeën van inwoners. Overheden kunnen dit stimuleren met bijvoorbeeld het uitdaagrecht, maar ook door actief op zoek te gaan naar goede ideeën die bij inwoners leven om hun omgeving een fijnere plek te maken. Vooralsnog is overheidsparticipatie beperkt in Flevoland. Dit blijkt bijvoorbeeld daaruit dat Flevoland minder hun weg vinden naar fondsen voor inwonersinitiatieven, zoals het Oranjefonds en VSB-fonds.⁷⁶

Afstand en laag vertrouwen tussen inwoners en de provincie

Om samen te kunnen bouwen aan de samenleving, is wederzijds vertrouwen tussen inwoners en overheid essentieel. Daarom is het belangrijk dat overheden

inwoners de ruimte geven om mee te doen en dat inwoners erop kunnen vertrouwen dat hun inbreng zorgvuldig wordt meegewogen. Inwoners in Flevoland hebben over het algemeen minder vertrouwen in zowel de gemeente, als de provincie dan gemiddeld in Nederland.⁷⁷ Een gebrek aan vertrouwen in instituties en afname van verbondenheid en betrokkenheid met de plek waar men woont, kunnen bijdragen aan een voedingsbodem voor maatschappelijke onrust. Op grotere schaal kan dit op den duur het gezag van overheden ondermijnen.⁷⁸ Daarom is het versterken van betrokkenheid, verbondenheid en vertrouwen tussen inwoners en overheid voor provincie Flevoland belangrijk. Dit draagt in belangrijke mate bij aan een vitale samenleving waarin inwoners actief kunnen meedenken en meedoen.

⁷⁶ Provincie Flevoland (2026). Participatiebeleid; Provincie Flevoland & Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2024).

Onze plek; CBS (2025). Monitor Brede Welvaart en SDG's; Provincie Flevoland (2025). Inwonerspeiling

⁷⁷ In 2023 gaf 58% van de inwoners van Flevoland aan vertrouwen te hebben in instituties. Dit ligt onder het landelijk gemiddelde van 61%.

Bron: CBS (2025). Monitor Brede Welvaart en SDG's.

⁷⁸ Ministerie van Justitie & Bureau Beke (2023). Maatschappelijke onrust in provincies

Sociale Agenda Flevoland

Deel 3: Uitvoeringsagenda 2026-2027

Inleiding

In de periode 2026-2027 gaan wij aan de slag met vijf activiteiten. Deze activiteiten zijn geselecteerd op basis van de inventarisatie van sociaal-maatschappelijke uitdagingen en onze (geambieerde) inzet, zoals uitgebreid beschreven in het derde deel van deze Sociale Agenda: de inhoudelijke thema's.

Bij alles wat we doen, stellen we steeds dezelfde vragen:

- Draagt dit bij aan kwaliteit van leven hier en nu?
- Blijven kansen eerlijk verdeeld?
- Houden we Flevoland toekomstbestendig voor volgende generaties?

Brede welvaart vormt daarbij ons kompas. In de Uitvoeringsagenda 2028 bouwen we voort op de inzichten die we hebben ontwikkeld uit deze inhoudelijke thema's en de uitvoering van de vijf activiteiten in de Uitvoeringsagenda.

Activiteit 1. Aanjagen van groei in balans

De snelle groei van Flevoland vraagt om meer dan voldoende woningen alleen. Voorzieningen, zorg, ontmoeting, mobiliteit en werk moeten meebewegen. Dat vraagt van ons dat wij goed inzicht hebben in deze ontwikkelingen en dat wij actief bijdragen aan groei in balans, waar dat past bij onze rol. Met de Monitor Brede Welvaart, de Voorzieningenmonitor en de Inwonerspeiling hebben wij al hulpmiddelen om de ontwikkelingen te volgen. In de samenwerking met gemeenten en het Rijk maken wij bespreekbaar wat nodig is voor groei in balans.

Wat gaan we doen?

→ We benutten onze monitors en blijven deze uitbreiden om goed in beeld te hebben of we bij onze groei niet uit balans raken. Via inwonerpeilingen toetsen we of onze inwoners zich herkennen in het beeld dat uit deze monitors naar voren komt. De relatie tussen woningen, banen en

mobiliteit is een belangrijke indicator voor groei in balans. In onze ontwerp Omgevingsvisie hebben we onder meer benoemd dat bij elke nieuwe woning ook een nieuwe baan hoort. Deze ontwikkeling gaan we volgen. Dat geldt ook voor de beschikbaarheid van woningen. We blijven monitoren of het bouwen van woningen ook leidt tot meer ontspanning op de woningmarkt. Deze kennis delen we intern en extern om te benutten in onze samenwerkingen.

- De provincie stimuleert dat gemeenten, projectontwikkelaars en andere betrokkenen in nieuwe gebiedsontwikkelingen bijdragen aan de kwaliteit van bestaande wijken en kernen. Het is van belang dat voorzieningen in tijd en ruimte meegroeien met de bevolkingsontwikkeling en dat sociale kwaliteit (inclusief bijvoorbeeld sociale veiligheid) een vaste plek krijgt bij woningbouw. We zetten ons bijvoorbeeld in voor het meenemen van 'sociale kwaliteit' in grondexploitaties, gaan bij nieuwbouw striktere eisen en randvoorwaarden stellen aan de verbinding met bestaande structuren en we zijn van plan om een pilot uit te voeren om beter te begrijpen hoe de inrichting van de fysieke ruimte de veiligheidsbeleving op straat beïnvloedt. Zo blijft groei niet iets wat ons "overkomt", maar iets wat bewust wordt vormgegeven.
- Wij gaan ons als deelnemer aan het samenwerkingsverband Samen Maken We

Flevoland proactief inzetten voor het gesprek tussen Rijk en regio over een gezamenlijke inzet voor basisvoorzieningen in Flevoland, zoals afgesproken in de uitvoeringsagenda bij de Strategische Agenda Flevoland. We gaan samen met het Kernteam Regio Flevoland, op basis van o.a. de Voorzieningenmonitor, een inhoudelijke analyse maken. Op basis daarvan willen wij het gesprek met het Rijk voeden met concrete gesprekspunten over ondersteuning en middelen.

Activiteit 2. Brede welvaart verankeren in ruimtelijke keuzes

Sociale kwaliteit begint bij de manier waarop we onze provincie inrichten. Wonen, werken, ontmoeten, bewegen en zorgen voor elkaar komen samen in de fysieke leefomgeving. Provinciale Staten hebben per motie gevraagd om bij besluiten met een substantiële ruimtelijke impact vitale samenleving op te nemen als toetsingscriterium in de uitwerking van de Omgevingsvisie, naast ruimtelijke, ecologische en economische criteria. De Monitor Brede welvaart, Inwonerspeiling en Voorzieningenmonitor kunnen ondersteunen om afwegingen te maken. In het verlengde van de aangenomen motie werken we aan een ruimtelijk afwegingsinstrument brede welvaart.⁷⁹

⁷⁹ Provinciale Staten Flevoland (2025). Motie 5 ChristenUnie & CDA: Vitale samenleving als toetsingskader. <https://stateninformatie.flevoland.nl/Vergaderingen/Provinciale-Staten/2025/17-december/15:30/Koersdocument-Omgevingsvisie-Blik-op-de-Toekomst/Motie-5-ChristenUnie-CDA-Vitale-samenleving-als-toetsingskader-1.pdf>.

Brede welvaart

Brede welvaart biedt een breder perspectief dan materiële welvaart. Het gaat om kwaliteit van leven nu, kansen voor toekomstige generaties en effecten op andere regio's. Daarbij kijken we onder meer naar gezondheid, leefomgeving, sociale samenhang, bereikbaarheid en toegang tot voorzieningen. Door brede welvaart als afwegingsmethode te gebruiken, maken we betere en eerlijkere keuzes. Het helpt om beleidskeuzes goed af te wegen en te zorgen voor een fijne en duurzame leefomgeving, nu en later.

Wat gaan we doen?

→ We werken vitale samenleving verder uit als onderdeel van het afwegingsinstrument brede welvaart. Met dit instrument kunnen de effecten van ruimtelijke keuzes economisch, sociaal en maatschappelijk worden beoordeeld en kan beter afgewogen worden wat keuzes betekenen voor 'hier en nu', voor toekomstige generaties en voor andere gebieden. Meer inzicht in brede welvaartseffecten helpt bij het monitoren van deze Sociale Agenda, onze Omgevingsvisie en Omgevingsprogramma's en bij het evalueren van onze inzet om de brede welvaaraspecten die nu nog zwak zijn te versterken en de aspecten die al sterk zijn evenwichtig mee te laten groeien.

→ De inzichten die het werken met dit afwegingsinstrument oplevert, willen we delen met gemeenten die behoefte hebben aan deze kennis en hen ook op deze wijze ondersteunen bij integrale gebiedsontwikkeling. Zo bewaken we in samenwerking dat groei bijdraagt aan een provincie in balans.

Activiteit 3. Toenemende zorgdruk gezamenlijk aanpakken

Flevoland vergrijst in hoog tempo. De vraag naar zorg en ondersteuning neemt toe, terwijl het aantal zorgprofessionals en mantelzorgers relatief afneemt. Hoewel de provincie geen formele rol heeft in het zorgstelsel, kunnen we wél bijdragen aan oplossingen.

In Flevoland werkt de Verbindende Coalitie Zorgzaam Flevoland aan o.a. gelijkwaardigere toegang tot zorg en welzijn en het verminderen van het arbeidsmarkttekort. De Verbindende Coalitie werkt daarvoor aan een aanvulling op het Regioplan IZA Flevoland. De provincie draagt, als deelnemer van de Verbindende Coalitie, hieraan bij.

Wat gaan we doen?

Als deelnemer van de Verbindende Coalitie richten we ons op drie thema's:

- Het versterken van regionale samenwerking in zorg en welzijn; het verbinden van wonen, zorg en leefomgeving, het ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan een toekomstbestendig zorglandschap en terugdringen van het personeelstekort. Hiervoor onderzoeken we samen met partners hoe de regionale arbeidsmarktorganisatie zorg en welzijn te versterken door bovenregionale samenwerking binnen de MRA. Ook stimuleren we projecten die bijdragen aan het terugdringen van personeelstekort binnen het traject Almere 2.0 (3e tranche van het Fonds Verstedelijking Almere, pijler Gezonde en sociale stad). Daarbij leggen we de focus op die projecten die ook interessant zijn voor andere gemeenten in Flevoland, zoals het project Zwitch.⁸⁰ Verder continueren we de samenwerking op het gebied van wonen, welzijn en zorg voor ouderen om zo seniorenhuisvesting te verbinden met passende (thuis)zorg en ondersteuning vanuit de samenleving in de buurt. Bijvoorbeeld door het aanjagen van doorstroming op de woningmarkt en het faciliteren van leergemeenschappen op het gebied van gemeenschapsvorming en sociale cohesie.
- Het stimuleren van preventie, gezondheid en samenredzaamheid om zo de druk op formele zorg te verlichten en bij te dragen aan een samenleving waarin mensen langer gezond, zelfstandig en verbonden kunnen blijven. We gaan met GGD Flevoland in gesprek hoe we kunnen bijdragen aan het versterken van de regionale preventie

infrastructuur, met daarbij extra aandacht voor de ouder wordende inwoners en het terugdringen van gezondheidsachterstanden. Daarnaast gaan we met gemeenten in gesprek hoe wij van toegevoegde waarde kunnen zijn bij vraagstukken op het gebied van bijvoorbeeld mantelzorg en het bestrijden van eenzaamheid.

- We benutten onze contacten met het Rijk om aandacht te vragen voor de thema's van de Verbindende Coalitie en de (zorg)vraagstukken van onze groeiende provincie.

Activiteit 4. Werken aan de sociale basis

Een vitale samenleving ontstaat niet vanzelf. Zij groeit in buurten en dorpen waar mensen elkaar ontmoeten, zich inzetten voor anderen en zich onderdeel voelen van een groter geheel. Inwoners die in buurten wonen met veel onderlinge verbondenheid ervaren minder stress, voelen zich minder eenzaam en hebben vaak een betere mentale en fysieke gezondheid. Juist in Flevoland, met zijn jonge geschiedenis en grote instroom van nieuwe inwoners, verdient de sociale basis waarin inwonersinitiatieven en ontmoetingsplekken tot bloei kunnen komen, over een langere periode onze aandacht.

Wat gaan we doen?

- We gaan initiatieven uit de samenleving beter ondersteunen door naast inwoners te gaan staan en te vragen wat ze van de overheid nodig hebben. Vrijwilligers en verenigingen vormen het fundament van een sterke sociale basis: zij nemen verantwoordelijkheid, kennen hun omgeving en zetten zich met veel energie in voor activiteiten die voor inwoners van waarde zijn. Maar nu horen we te vaak dat organisatoren van evenementen, zoals de Avondvierdaagse, ontmoedigd raken door de regeldruk vanuit de overheid. We willen verkennen hoe we hierbij kunnen helpen, bijvoorbeeld door een pool van vrijwilligers te vormen die juist bij vergunningen, projectplannen en subsidies kan helpen (Katalys is hier al een goed voorbeeld van)

⁸⁰ Zwitch Almere wordt een fysieke én digitale plek waar inwoners zich kunnen oriënteren op werk in zorg en welzijn. Centraal staat het ontdekken van mogelijkheden, het ontwikkelen van vaardigheden en het zetten van concrete stappen richting een baan. Bron: [Zwitch Almere \(concept Ikzorgshop\) > Almere 2.0](#)

en met versterking van kennisuitwisseling tussen verenigingen. We zijn ons ervan bewust dat een inwonerinitiatief niet tegemoet kan komen aan de wensen en behoeften van alle inwonergroepen en dat niet elke samenwerking tot bloei zal komen. Als provincie kunnen we inwoners en gemeenten helpen om drempels weg te nemen.

→ Ontmoetingsplekken zijn belangrijk.

Ontmoetingsplekken verminderen eenzaamheid, versterken welzijn en ontlasten formele (zorg) voorzieningen. Ontmoetingsplekken kunnen koffiehuizen, sportkantines of bibliotheken zijn, maar ook een sociaal veilig ingerichte openbare ruimte. Uit gesprekken met gemeenten, maatschappelijke organisaties en inwoners komt naar voren dat er in Flevoland op dit moment te weinig ontmoetingsplekken zijn. We gaan ons daarom inzetten om initiatiefnemers actief te ondersteunen om optimaal gebruik te maken van het Jubileumfonds (onderdeel van het Oranjefonds) dat zich richt op het investeren in ontmoetingsplekken. Daarbij kan het gaan om financiële ondersteuning van (verduurzaming van) een ontmoetingsplek, het uitbreiden van activiteiten die daar aangeboden worden of het bereiken van meer inwoners.

→ Daarnaast willen we de samenwerking tussen alle betrokkenen bij ontmoetingsplekken (in Amersfoort noemt men dat Gangmakers & Mogelijkmakers) helpen organiseren en versterken.

→ We gaan verkennen of de aanpak van anderen om inwonersinitiatieven en ontmoetingsplekken te ondersteunen (veelal via gemeenten) succesfactoren bevatten die we in Flevoland kunnen toepassen. Denk bijvoorbeeld aan de Leefbaarheidsaanpak van provincie Limburg met subsidieregelingen voor inwoners, maatschappelijke organisaties en gemeenten, of de initiatiefcoaches in provincie Overijssel.

Activiteit 5. Stimuleren dat iedereen kan meedoen

Een samenleving is pas vitaal als iedereen kan deelnemen. Toch ervaren niet alle inwoners van Flevoland gelijke kansen om mee te doen, zich te ontwikkelen en zich gehoord te voelen. Deelnemen

aan de samenleving kan worden belemmerd door sociale, culturele, fysieke of financiële drempels en discriminatie.

Wat gaan we doen?

- We gaan ons participatiebeleid uitvoeren en doorontwikkelen. Daarbij leren we graag van onze gemeenten, Flever en andere partners. Zo willen wij de stem van zoveel mogelijk inwonergroepen horen en ruimte geven aan initiatieven vanuit de samenleving.
- We ondersteunen initiatieven die ervoor zorgen dat Flevoland gelijke kansen hebben om te leren en zich te ontwikkelen. We denken specifiek aan initiatieven gericht op het bevorderen van basisvaardigheden, zoals lezen en schrijven.
- Samen met gemeenten en maatschappelijke partners gaan we uitsluiting tegen. We dragen bijvoorbeeld bij aan het bestrijden van discriminatie en aan het vergroten van de toegankelijkheid van voorzieningen.
- Via de integrale benadering van arbeidsmigratie verkennen we samen met gemeenten, werkgevers en huisvesters hoe we drempels kunnen wegnemen om 'long stay' arbeidsmigranten beter te laten deelnemen aan de samenleving.

Samen vormen deze vijf activiteiten het programma waarmee wij in 2026 en 2027 - in samenhang met lopende activiteiten en met oog voor de lange termijn - bouwen aan een Flevoland waarin groei hand in hand gaat met verbondenheid, vitaliteit en gelijke kansen.

Budget

Via het Coalitieakkoord en een amendement bij de begroting 2024 van Leefbaar Platteland naar Vitale Samenleving (begroting 2024) is nog ca. € 1,5 miljoen voor de vitale samenleving geormerkt budget beschikbaar binnen de Brede Bestemmingsreserve. Wij gaan dat budget benutten om een start te maken met de vijf hierboven beschreven activiteiten. Bij de uitvoering van de Sociale Agenda haken we ook aan bij lopende trajecten, waardoor we naast de beschikbare € 1,5 miljoen geen extra budget nodig hebben voor de Uitvoeringsagenda 2026-2027.

Bijlage 1: Input vanuit Inwonerbijeenkomsten

Voor het ophalen van ervaringen, behoeften en ideeën voor de Sociale Agenda Flevoland zijn in januari en februari 2026 drie bijeenkomsten voor inwoners georganiseerd. Deze vonden plaats op verschillende tijdstippen en in verschillende gemeenten: Almere, Lelystad en op Urk. De bijeenkomsten zijn op een interactieve manier ingericht met een combinatie van individuele en groepsgerichte werkvormen. Zo zijn persoonlijke perspectieven en ook gedeelde ervaringen en behoeften opgehaald op de vier thema's van de Sociale Agenda Flevoland. De opkomst en samenstelling van de deelnemers verschilden per bijeenkomst. Als gevolg daarvan is niet evenredig opgehaald, was er variatie in de omvang en de diversiteit van de inbreng. In deze bijlage vatten we de totale inbreng van deze drie inwonerbijeenkomsten samen. Dit is geen representatieve weergave van alle inwoners in Flevoland. Bij de uitvoering van de Sociale Agenda zullen we regelmatig inwoners betrekken om input te verzamelen.

Gezondheid en welzijn

Er is aandacht gevraagd voor de toegankelijkheid en bereikbaarheid van zorg (huisartsen, GGZ, ziekenhuis), organisatie en samenwerking in de zorgketen (jeugdzorg, netwerkpartners), en de wens om preventie en proactief werken te versterken. Daarnaast is gesproken over de behoefte aan maatwerk, luisteren naar het individu en betrokkenheid van bewoners bij beleid. Ook kwamen ook in het gesprek over dit thema, leefomgeving-gerelateerde punten terug, zoals bereikbaarheid van groen, onderhoud van fietspaden en het ophalen van grofvuil. In de subgroepen ging de aandacht de naar thema's mentale gezondheid, eenzaamheid en mogelijkheden om lichamelijk en geestelijk actief te blijven.

Sociale cohesie

In de gesprekken over sociale cohesie zijn vooral punten genoemd over het versterken van onderlinge contacten in buurten en dat informatie als onvoldoende zichtbaar en toegankelijk wordt ervaren. De sociale kaart en andere communicatiekanalen worden hierbij wel genoemd. Aandacht voor het organiseren van ontmoeting via voorzieningen en gezamenlijke activiteiten wordt belangrijk gevonden.

Omkijken naar elkaar kwam regelmatig terug, o.a. in de vorm van voorzorgcirkels. De mogelijke rol van initiatiefnemers en sleutelfiguren in de buurt is ook besproken, evenals 'naoberschap 2.0'. Daarnaast zijn waarden genoemd zoals openstaan voor elkaar, nieuwsgierigheid, bewustwording en het onder de aandacht brengen van culturele waarden.

Prettige leefomgeving

Binnen dit thema zijn uiteenlopende punten genoemd over de inrichting, toegankelijkheid en kwaliteit van de openbare ruimte (zoals stoepen, verlichting, bankjes, prullenbakken, groen en wandel- en fietspaden). Daarnaast zijn onderwerpen genoemd rond buurtvoorzieningen en ontmoetingsplekken (buurthuizen, buurtcentra, speeltuinen), bereikbaarheid van zorg dichtbij huis, en het tegengaan van vervuiling. Ook kwamen aandachtspunten terug rond veiligheid en leefbaarheid in de buurt, plekken voor jongeren en het samenleven van jong en oud. Verder zijn punten genoemd over communicatie van de gemeente (leesbaarheid van brieven, taalvaardigheid), gastvrijheid, parkeerbeleid, kunst en cultuur, en diverse lokale initiatieven en ideeën die bijdragen aan welzijn en gebruik van de leefomgeving.

Participatie en inclusie

De gesprekken spitsten zich toe op betrokkenheid bij de eigen leefomgeving, omzien naar elkaar en het organiseren van informele zorg (zoals voorzorgcirkels, mantelzorg en burenccontact). Daarnaast zijn toegankelijkheid van voorzieningen (gebouwen, buurthuizen, openbaar vervoer) en bereikbaarheid/ parkeerdruk genoemd. Ook werd aandacht gevraagd voor de diverse plekken en netwerken genoemd waar ontmoeting en inzet mogelijk is (zoals buurthuis, kerken, sportverenigingen, vrijwilligerswerk en werkgroepen). Waarden en houdingen kwamen terug in de vorm van respectvol met elkaar omgaan, met elkaar in gesprek blijven, elkaar groeten en uitnodigen voor contact. Verder zijn aandachtspunten genoemd rond wonen (woningaanbod voor meerdere groepen/ families), de positie van mensen met een handicap, vrouwenparticipatie en gelijkwaardigheid, en het belang van ruimte en tijd om ontwikkelingen te laten groeien.

Bijlage 2: Provinciale belangen

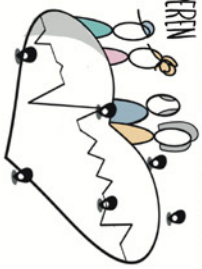
Provinciaal belang 1	Vitale gemeenschappen in onderling verbonden steden en dorpen in sterke leefregio's
Provinciaal belang 2	Evenwichtige ontwikkeling van de verschillende leefregio's in Flevoland
Provinciaal belang 3	Gezonde klimaat bestendige leefomgeving en toegankelijk en beleefbaar buitengebied
Provinciaal belang 9	De identiteit van het ontworpen landschap
Provinciaal belang 12	Versterken van natuur en biodiversiteit
Provinciaal belang 14	Vitale steden en dorpen in Flevoland
Provinciaal belang 15	Voldoende, passende en betaalbare woningen voor iedereen.
Provinciaal belang 16	Toekomstbestendige woningen en woonomgevingen in Flevoland.
Provinciaal belang 17	Voldoende passende werklocaties en een gedifferentieerd aanbod aan bedrijven- terreinen in Flevoland
Provinciaal belang 20	Doorstroming op de provinciale wegen en verkeersveiligheid in Flevoland
Provinciaal belang 21	De verschillende netwerken met multimodale knooppunten sluiten goed op elkaar aan en de reistijden tussen onze sterke leefregio's en kernen blijven acceptabel
Provinciaal belang 30	Een veilige, schone en gezonde leefomgeving en een goede 'omgevingskwaliteit'
Provinciaal belang 31	Het beschermen van de stiltegebieden
Provinciaal belang 32	Bescherming van de identiteit van het Flevolandse landschap
Provinciaal belang 37	Een leefbaar en aantrekkelijk landelijk gebied

Bijlage 3: Illustratie van de vier thema's en hun sociaal-maatschappelijke uitdagingen

SOCIAAL-MAATSCHAPPELIJK UITDAGINGEN SOCIALE AGENDA FLEVOLAND

DE ERKENNEN GEZONDHEID IS LAGER IN STEDELIJKE GEMEENTEN EN DE GEZONDHEIDSDIAGNOSTIEKEN VERSCHILLEN TUSSEN JONGEREN EN OUDEREN

ONGELIJKE TOEGANG TOT HUISKES, APOTHEEK EN ZIEKENHUIS DOOR VERSCHILLEN IN BESCHIKBAARHEID IN AFSLAND

MEER FOCUS OP PREVENTIE IN POSITIEVE GEZONDHEID NODIG

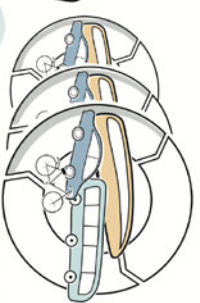
BU (HER)INRICHTING VAN WUKTEN IS EEN MEER INTEGRALIE BLIK OP FIJN WONEN NODIG

WONINGVOORRAAD (MOG) NIET VOLDOENDE PRAKSEND EN TOEKOMSTBESTENDIG

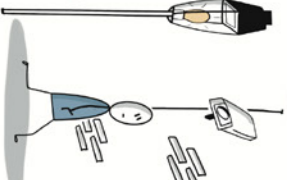
DOORONLIJKELENG EN GROEI VAN VOORZIENINGEN VOOR (OPENBAAR) VERVOER IS NODIG

FIJNE VERKONING IN ONTWERP

VEILIGE LEEFOMGEVING ONDER DRUK

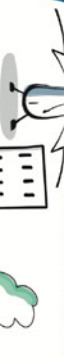
FIJNE LEEFOMGEVING

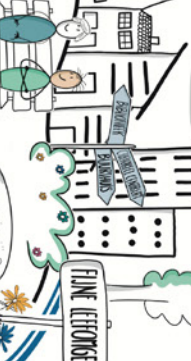
GEZONDE LEEFOMGEVING KRAAGT AANDACHT

DRUK OP VOORZIENINGEN DOOR WILDE TIJD NIET TOE

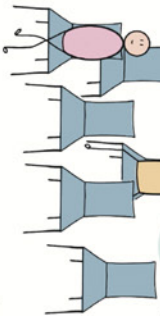
FIJNE LEEFOMGEVING

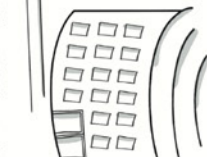
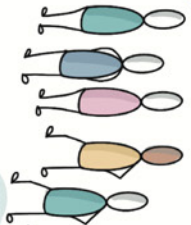
WAT LIEFDE IS?

BEPRUKT INWONERS- EN OVERHEIDSPARTICIPATIE

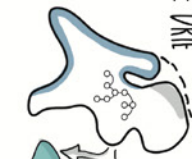

AFSLAND EN LAAG VERHOUDEN TUSSEN INWONERS EN DE PROVINCIE

GEZONDHEID EN WELZIJN

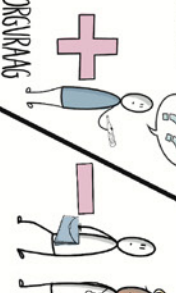
LANDELIJKE SYSTEEMVERANDERING DOORVERBIJEN NAAR DE DRIE SUBREGIOS

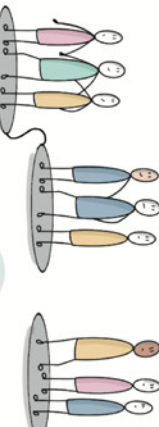
DRUK OP MANTELZORG NIET TOE

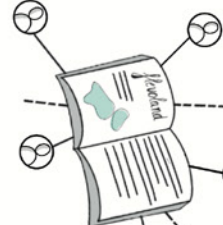
ZORGEN OVER TOENEMENDE ZORGBELASTING EN GROEIEND PERSONEELSTOK

VERBODING TET EKKAR EN TET DE OMTREFFING ONDER DRUK

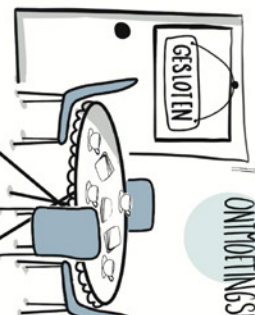
BEPERKTE TOEGANG VAN VERBODING MET HET VERBOD VAN FLEVOLAND

INWONERSINITIATIEVEN LOFTEN TEGEN BARRIERS AAN

DRUK OP VERKUNINGEN EN VERKUNINGEN

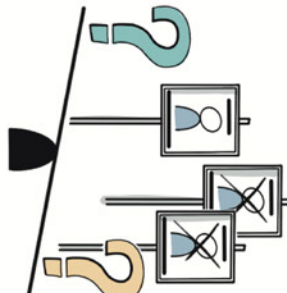
ONTMOETINGSPLEKKEN

ONGELIJKE ONTWERPKEANSIN (LEVEN EN ONTWERPKEANSIN)

DISCRIMINATIE EN KANSONONGELIJKHEID

PARTICIPATIE EN INCLUSIE

SOCIALE COHESIE

PROVINCIE FLEVOLAND

Colofon

Dit is een uitgave van:

Provincie Flevoland
Visarenddreef 1
Postbus 55
8200 AB Lelystad

juni 2026